

H R V A T S K I S A B O R

Odbor za europske poslove

KLASA: 022-03/23-01/83

URBROJ: 6521-31-23-01

Zagreb, 12. lipnja 2023.

D.E.U. br. 22/022

**ODBOR ZA INFORMIRANJE,
INFORMATIZACIJU I MEDIJE**
Josip Borić, predsjednik

Poštovani predsjedniče Odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje na razmatranje Odboru za informiranje, informatizaciju i medije stajalište o dokumentu Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2022. godinu:

**Stajalište Republike Hrvatske o
Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju mjera za
visoku razinu interoperabilnosti javnog sektora u Uniji (Akt o interoperabilnoj
Europi) COM (2022) 720**

koje je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom KLASA: 022-03/23-07/220, URBROJ: 50301-21/22-23-4 na sjednici održanoj 23. svibnja 2023.

Predmetni Prijedlog uredbe je Europska komisija objavila 18. studenoga 2022., u sklopu prijedloga strategije za interoperabilnost vlada EU-a iz Programa rada Europske komisije za 2022. godinu, te je u tijeku njegovo donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim Vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske najkasnije do 14. srpnja 2023.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA
Domagoj Hajduković

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2022) 720
 - COM (2022) 720

Na znanje: Informacijsko-dokumentacijska služba (INFODOK)

PRIJEDLOG OKVIRNOG STAJALIŠTA RH

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):

Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju mjera za visoku razinu interoperabilnosti javnog sektora u Uniji (Akt o interoperabilnoj Europi)

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down measures for a high level of public sector interoperability across the Union (Interoperable Europe Act)

Brojčana oznaka dokumenta: 14973/22

Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta) i ustrojstvena jedinica:

Nadležno tijelo državne uprave: Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva

Ustrojstvena jedinica: Sektor za razvoj digitalne infrastrukture, Služba za interoperabilnost i registre

Nadležna služba u MVEP (Sektor za Coreper I):

Služba za promet, telekomunikacije, energetiku i zaštitu okoliša

Nadležna radna skupina Vijeća EU:

Radna skupina za telekomunikacije i informacijsko društvo

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga EU:

U ovom se Prijedlogu predviđa razvoj Europskog okvira za interoperabilnost (EIF). Prijedlog uključuje jasan model upravljanja koji uključuje države članice i institucije EU-a, ali i istodobno pruža mogućnost da dionici izraze svoja stajališta i zabrinutost te doprinesu zajedničkim rješenjima za interoperabilnost. Istim se predlažu zakonodavne mjere usmjerene na uspostavu mehanizma strukturirane suradnje s fleksibilnim ovlastima, a kojima bi osigurali kontinuiran razvoj i održavanje dogovorenih zajedničkih rješenja za interoperabilnost te odredili inicijative za zajedničko eksperimentiranje i usmjerenu potporu politikama.

Aktom se predlaže osnivanje Odbora za interoperabilnu Europu, sastavljenog od predstavnika država članica EU-a, Komisije, Odbora regija i Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, a koji će imati mogućnost dogovoriti se o zajedničkim resursima za višekratnu upotrebu, podržati inovacije i ažurirati europski okvir interoperabilnosti. Odbor podržava Zajednica za interoperabilnu Europu koja će okupljati široki skup zainteresiranih praktičara i stručnjaka. Nadalje, Akt o interoperabilnoj Europi obvezuje državu članicu da pripremi procjenu utjecaja promjena u sustavima informacijske tehnologije na prekograničnu interoperabilnost u EU te

predlaže stvaranje interoperabilnog europskog portala: jedinstvene referentne točke za interoperabilna rješenja, znanje i zajednicu.

Specifični ciljevi Prijedloga su:

1. osigurati dosljedan i antropocentričan pristup EU-a interoperabilnosti (od oblikovanja politika do njihove provedbe);
2. uspostaviti strukturu upravljanja interoperabilnošću osmišljenu tako da omogući suradnju javnih uprava na svim razinama i u svim sektorima te privatnih dionika - uz jasne ovlasti za dogovor o zajedničkim rješenjima za interoperabilnost;
3. zajednički stvoriti ekosustav rješenja za interoperabilnost namijenjenih javnom sektoru EU-a, a kako bi javne uprave na svim razinama u EU-u i drugi dionici mogli pridonijeti takvim rješenjima i ponovno ih upotrebljavati.

Poglavlje 1. (Opće odredbe) - uspostavlja se europska mreža za prekograničnu interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u EU-u (ili upravljanje njima) te kao potpora međupovezanosti postojećih nacionalnih javnih usluga. U njemu se utvrđuju i definicije te dvije opće obveze za tijela javnog sektora: provođenje procjene interoperabilnosti i podupiranje dijeljenja rješenja za interoperabilnost unutar javnog sektora.

Poglavlje 2. (Rješenja za interoperabilnost) - uređuje se uspostava rješenja za interoperabilnost upućivanjem na: Europski okvir za interoperabilnost (EIF) i njegove specijalizirane okvire, specifikacije i aplikacije za interoperabilnu Europu koje preporučuje Odbor za interoperabilnu Europu.

Poglavlje 3. (Mjere potpore) - utvrđuju se mjere namijenjene pružanju potpore tijelima javnog sektora prilikom provedbe uredbe. Poglavlje se bavi i mjerama za inovacije koje su namijenjene promicanju razvoja i uvođenju inovativnih rješenja za interoperabilnost u prekograničnom kontekstu te mogućnošću uspostave testnih izoliranih okruženja.

Poglavlje 4. (Upravljanje) - utvrđuje se okvir višerazinskog upravljanja te osnivanje Odbora za interoperabilnu Europu. Odbor će imati potporu zajednice („Zajednica za interoperabilnu Europu”), koja će omogućiti i uključivanje dionika.

Poglavlje 5. (Planiranje, praćenje i evaluacija) - bavi se integriranim mehanizmom planiranja („agenda za interoperabilnu Europu”). Iako se uredbom ne predviđa mehanizam financiranja, istom se uspostavlja nova dimenzija planiranja u različitim EU programima financiranja i relevantnim nacionalnim inicijativama.

Poglavlje 6. (Završne odredbe) - utvrđuju se troškovi povezani s ovim Prijedlogom i datum stupanja na snagu te datum primjene (predloženo tri mjeseca od stupanja na snagu).

Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta:

Visoka razina interoperabilnosti digitalnih usluga javnog sektora nužna je za jedinstveno digitalno tržište, a reguliranje prekogranične interoperabilnosti temeljni je preduvjet za daljnji razvoj i dovršenje postojećih aspekata jedinstvenog digitalnog tržišta. Interoperabilni poslovni postupci omogućuju dijeljenje informacija i znanja među organizacijama i to razmjenom podataka između njihovih mrežnih i informacijskih sustava. Reguliranje prekogranične interoperabilnosti u javnom sektoru trebalo bi biti usmjereno na zaštitu javnog interesa u

otvorenim rješenjima usmjerenima na korisnike. Cilj je ovog akta pomoći vladama i javnim upravama da surađuju, razmjenjuju informacije i besprijekorno pružaju javne usluge preko granica. Akt podupire inovacije u javnom sektoru i javno-privatne 'GovTech' projekte te se njime uspostavlja novi okvir suradnje za interoperabilnost u javnom sektoru.

Status zakonodavnog akta:

Dokument je upućen Radnoj skupini za telekomunikacije i informacijsko društvo koja je započela analizu teksta u siječnju. U ožujku je objavljen prvi kompromisni prijedlog (ST 7542/2023).

Stajalište RH:

Općenito, Republika Hrvatska podupire donošenje ove uredbe i njezine glavne ciljeve u svrhu postizanja interoperabilnosti na području EU-a. Interoperabilnost javnog sektora trenutačno nije obuhvaćena obvezujućim odredbama politike EU-a, no neobvezujući Europski okvir za interoperabilnost (EIF) dio je politike interoperabilnosti EU-a od 2010. godine. U tom kontekstu, Republika Hrvatska smatra kako se, umjesto nacionalnim aktivnostima, prekogranična interoperabilnost može učinkovitije i djelotvornije postići mjerama EU-a. Imajući na umu međusektorsku prirodu interoperabilnosti smatramo kako će ova uredba olakšati digitalnu provedbu sektorskih politika i doprinijeti pravovremenom ostvarenju ciljeva digitalnog desetljeća.

Poglavlje 1. – članak 1. do 4. (Opće odredbe) – Republika Hrvatska podržava područje primjene u kontekstu utvrđivanja mjera za promicanje prekogranične interoperabilnosti no, smatra korisnim pojasniti kada je obveza provedbe procjene interoperabilnosti na EU-u (EK), a kada na DČ. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti utvrđivanju troškova provedbe procjene interoperabilnosti, a kako isti ne bi stvarali preveliki trošak za DČ. Potrebno je osigurati EU sredstva kojima će biti moguće financirati navedene aktivnosti. U kontekstu dijeljenja i ponovne uporabe rješenja za interoperabilnost među tijelima javnog sektora, institucijama, tijelima i agencijama EU-a, potrebno je osigurati da navedeno ne stvara prevelike obveze za administraciju tijela javnog sektora te zaštitu podataka.

Poglavlje 2. – članak 5. do 8. (Interoperabilna rješenja) – u svrhu ostvarenja ciljeva interoperabilnosti, Republika Hrvatska podržava rad Odbora za interoperabilnu Europu i zadatak razvoja europskog okvira za interoperabilnost no smatra potrebnim biti konkretniji oko zadatka EK-a da isti objavi, a kako Odbor ne bi trošio vrijeme i resurse na nešto što kasnije neće biti usvojeno.

Poglavlje 3. – članak 9. do 14. (Mjere potpore za interoperabilnu Europu) – Republika Hrvatska gleda pozitivno na predložene mjere potpore za interoperabilnu Europu. Važno je osigurati da provedba istih ne stvara opterećenje za države članice posebice ako se očekuje da osposobljavanje i istorazinsko ocjenjivanje provode tijela državne uprave, a što će zahtijevati stručne, financijske i vremenske resurse. Istorazinsko ocjenjivanje djeluje kao prevelik teret za nacionalna tijela zbog čega Republika Hrvatska smatra da bi bilo korisno taj zadatak povjeriti Zajednici za interoperabilnu Europu ili stručnoj skupini oformljenoj u tu svrhu.

Poglavlje 4. - članak 15. do 18. (Upravljanje prekograničnom interoperabilnošću) – Republika Hrvatska pozdravlja uspostavu Odbora i Zajednice za interoperabilnu Europu te pozitivno gleda na uspostavu koordinatora za interoperabilnost. Potrebno je osigurati da provedba ove uredbe ne stvara trošak i prevelike administrativne procedure za nacionalna nadležna tijela (članak 17.).

Poglavlje 5. - članak 19. i 20. (Planiranje i praćenje interoperabilne Europe) – Republika Hrvatska vidi korist u donošenju strateške agende za planiranje i koordinaciju prioriteta za razvoj prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga, uz naglasak kako je potrebno imati na umu nacionalne specifičnosti i osigurati dovoljna financijska sredstva za provedbu istih.

Poglavlje 6. – članak 21. i 22. (Završne odredbe) – tri mjeseca je prekratak rok za prilagodbu postojećih sustava i uspostavu novih mehanizama zbog čega Republika Hrvatska smatra korisnim produljiti rok stupanja na snagu.

Vezano uz izmjene predstavljene u prvom kompromisnom prijedlogu, Republika Hrvatska podržava izuzeće za nacionalnu sigurnost u članku 1. stavku 3. te pojašnjenje odredbi vezano uz mjere za potporu interoperabilnosti.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

/

Stajališta DČ i EK:

Države članice načelno podupiru donošenje akta, ali u ovom trenutku nemaju definirane nacionalne pozicije.

EK podupire donošenje Akta o interoperabilnoj Europi. Visoka razina interoperabilnosti digitalnih usluga javnog sektora nužna je za jedinstveno digitalno tržište, a reguliranje prekogranične interoperabilnosti temeljni je preduvjet za daljnji razvoj i dovršenje postojećih aspekata jedinstvenog digitalnog tržišta.

Švedsko predsjedništvo priprema drugi kompromisni prijedlog teksta i ne gleda na ovaj prijedlog kao prioritet.

Sporna/otvorena pitanja za DČ i EK:

Nekoliko država članica (IT, DK, BE, ES, AT) istaknulo je kako nisu jasni troškovi provedbe - u kontekstu troškova koje će zahtijevati izrada procjene učinka za svaku promjenu javne usluge koja ima prekogranični utjecaj.

FI je posebno zabrinuta vezano uz prikladnost pravne osnove (članak 172. TFEU-a koji se referira na članak 171.).

Vezano uz članak 22., PL je predložila produljiti rok stupanja na snagu na 6 mjeseci za nacionalna tijela te 12 mjeseci za regionalna i lokalna tijela od izdavanja smjernica. AT, FI, DE, MT, BE, FR, EE i RO su podržale produljenje roka stupanja na snagu. Preferiraju 12 mjeseci od donošenja smjernica.

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima DČ i EK :

Republika Hrvatska smatra kako je neminovno očekivati troškove prilikom uspostave prekograničnih rješenja za interoperabilnost, no potrebno je osigurati da procjena interoperabilnosti ne stvara trošak neproporcionalan očekivanoj koristi od uspostave interoperabilnih rješenja.

Vezano uz pravnu osnovu, Republika Hrvatska preliminarno podržava stav Pravne službe Vijeća, a koja je procijenila kako pravna osnova nije problematična.

Po pitanju datuma stupanja na snagu, Republika Hrvatska se slaže s produljenjem roka stupanja na snagu.

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja zakonodavnog akta:

/

Utjecaj provedbe zakonodavnog akta na proračun RH:

Provedba ovog akta imat će utjecaj na proračun Republika Hrvatska jer će zahtijevati izradu procjene interoperabilnosti za svaku promjenu javne usluge koja ima prekogranični utjecaj. Međutim, uspostava okvira za interoperabilnost na način predviđen prijedlogom uredbe trebala bi donijeti višestruke korisne učinke u smislu uspostave interoperabilnosti osmišljene na način da omogući suradnju javnih uprava na svim razinama i u svim sektorima te privatnih dionika kao i stvaranja zajedničkog ekosustava rješenja za interoperabilnost namijenjenih javnom sektoru EU-a.

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 18.11.2022.
COM(2022) 720 final

2022/0379 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o utvrđivanju mjera za visoku razinu interoperabilnosti javnog sektora u Uniji (Akt o interoperabilnoj Europi)

{SEC(2022) 720 final} - {SWD(2022) 720 final} - {SWD(2022) 721 final} -
{SWD(2022) 722 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Ovo je obrazloženje priloženo Prijedlogu uredbe o utvrđivanju mjera za visoku razinu interoperabilnosti u javnom sektoru u cijeloj Uniji („Akt o interoperabilnoj Europi”).

Digitalna transformacija javnih uprava glavni je prioritet ovog desetljeća, a države članice intenzivno ulažu u digitalizaciju svoje javne uprave. Međutim, iako se sve veći broj usluga koje pruža javni sektor EU-a digitalizira, njihova je razina interoperabilnosti i dalje nedovoljna.

Interoperabilnost organizacijama omogućuje da interakcijom ostvaruju uzajamno korisne ciljeve. Interoperabilni poslovni postupci omogućuju dijeljenje informacija i znanja među organizacijama razmjenom podataka između njihovih mrežnih i informacijskih sustava. Interoperabilnost omogućuje neometanu razmjenu podataka.

U doba u kojem su postupci automatizirani, a digitalne tehnologije postaju dio javnih uprava, od ključne je važnosti da javne uprave i dalje mogu međusobno komunicirati. Interoperabilnost je važan element postizanja tog cilja. Ona se ne može osigurati samo tehničkim sredstvima. Zahtijeva sporazume i uspostavljene postupke među različitim organizacijama, usklađene opise podataka, zakone koji omogućuju takve razmjene podataka i strukturiranu dugoročnu suradnju. Visoka razina interoperabilnosti digitalnih usluga javnog sektora nužna je za jedinstveno digitalno tržište.

Iskustvo s pandemijom bolesti COVID-19 pokazalo je da zahvaljujući interoperabilnim rješenjima građani Unije mogu lakše ostvariti svoje pravo na slobodno kretanje utvrđeno u Ugovorima. Interoperabilnost u javnom sektoru ima važan utjecaj i na pravo na slobodno kretanje robe i usluga utvrđeno u Ugovorima jer komplicirani upravni postupci mogu stvoriti znatne prepreke, posebno za mala i srednja poduzeća („MSP”).

Interoperabilnost je ključan čimbenik i u ublažavanju sve većih kibersigurnosnih rizika s kojima se suočavaju Unija i države članice. U današnje su vrijeme javne uprave redovito mete kibernetičkih napada.

Stoga interoperabilnost nije samo tehnički problem, već zahtijeva djelovanje u više područja. To uključuje:

- osiguravanje da pravni okviri na temelju kojih djeluju različite organizacije nisu prepreka pružanju neometanih javnih usluga između i unutar država članica (pravna interoperabilnost),
- djelotvornu koordinaciju među različitim tijelima javnog sektora na svim razinama vlasti u pružanju javnih usluga (organizacijska interoperabilnost), i
- osiguravanje očuvanja i razumijevanja oblika i značenja razmijenjenih podataka i informacija u svim razmjenama između uključenih strana (semantička interoperabilnost).

Kako bi interoperabilnost javnog sektora bila optimalna, mora biti na visokoj razini, koja omogućuje učinkovitiju i sigurniju razmjenu podataka za pružanje neometanih javnih usluga. Niska razina interoperabilnosti dovodi do nepotrebnih administrativnih opterećenja za građane i poduzeća te povećanih troškova za javne uprave. Jačanje interoperabilnosti javnog sektora pruža znatne prilike za inovacije, bolje planiranje (npr. u kriznim situacijama) i

poboljšanu tehnološku suverenost EU-a. Idealna razina interoperabilnosti ona je razina koja omogućuje jasno i stabilno okruženje za razvoj raznih interoperabilnih rješenja.

Reguliranje prekogranične interoperabilnosti temeljni je **preduvjet za daljnji razvoj i dovršenje svih postojećih aspekata jedinstvenog digitalnog tržišta.**

Posebni su ciljevi ove inicijative:

1. osigurati dosljedan i antropocentričan pristup EU-a interoperabilnosti od oblikovanja politika do njihove provedbe;
2. uspostaviti strukturu upravljanja interoperabilnošću osmišljenu tako da omogući suradnju javnih uprava na svim razinama i iz svih sektora, kao i privatnih dionika, uz jasne ovlasti za dogovor o zajedničkim rješenjima za interoperabilnost (npr. okviri, otvorene specifikacije, otvoreni standardi, aplikacije ili smjernice);
3. zajednički stvoriti ekosustav rješenja za interoperabilnost namijenjenih javnom sektoru EU-a kako bi javne uprave na svim razinama u EU-u i drugi dionici mogli pridonijeti takvim rješenjima i ponovno ih upotrebljavati, zajedno razvijati inovacije i stvarati vrijednost od javnog interesa.

Same su države članice zatražile usklađen, sinergičan, na potrebama utemeljen i suradnički pristup temi provedbe politika s obzirom na sve veći broj propisa u tom području. Neki su od primjera jedinstveni digitalni pristupnik (uspostavljen Uredbom (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća¹, kojom se uvodi tehnički sustav utemeljen na načelu „samo jednom” s pomoću kojeg će države članice razmjenjivati važne dokaze u budućnosti) i pravni okvir koji se razvija za digitalni identitet², kojim se utvrđuje okvir za potrebe interoperabilnosti nacionalnih programa elektroničke identifikacije ili budućih podatkovnih prostora³. Tehnički sustav utemeljen na načelu „samo jednom” prvi je međusektorski podatkovni prostor za javne usluge koji se temelji na cjelovitom skupu posebnih pravila o interoperabilnosti.

Budući da interoperabilnost u javnom sektoru EU-a podrazumijeva suradnju raznih subjekata radi postizanja jedinstvenog cilja, zajednički pristup interoperabilnosti može se provesti samo u okviru dinamičnog, ali homogenog okvira, uz potpuno poštovanje supsidijarnosti i u okviru konsolidiranog višerazinskog upravljanja.

Iskustvo država članica pokazalo je da, ako postoji pravna osnova za okvire za interoperabilnost, ti se okviri razvijaju u dosljednu i usklađenu referentnu točku koja interoperabilnost stavlja u prvi plan razmatranja o politikama. Na primjer, Prijedlogom o europskom okviru za interoperabilnost za pametne gradove i zajednice (EIF4SCC⁴) nastoje se ponuditi smjernice o lokalnom i regionalnom pristupu interoperabilnosti, čime se dopunjuje opći pristup europskog okvira za interoperabilnost (EIF).

Ovaj prijedlog uključuje jasan model upravljanja koji podupiru države članice i institucije EU-a te istodobno pruža mogućnost da dionici izraze svoja stajališta i brige u okviru

¹ Uredba (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. listopada 2018. o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012 (SL L 295, 21.11.2018., str. 1.–38.).

² Vidjeti Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 u pogledu uspostavljanja europskog okvira za digitalni identitet (COM(2021) 281 final).

³ Horizontalna pravila za podatkovne prostore predložena su u Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu (Akt o podacima) (COM(2022) 68 final) i Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o europskom upravljanju podacima (Akt o upravljanju podacima) (COM(2020) 767 final).

⁴ <https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/f69284c4-eacb-11eb-93a8-01aa75ed71a1/language-hr>

neometanih postupaka koji u konačnici pridonose zajedničkim rješenjima za interoperabilnost. Djelotvorna politika interoperabilnosti omogućila bi povezivanje ključnih inicijativa u okviru inovativnih suradničkih struktura i bila bi otvorena, sigurna i uključiva te bi se njome podupirala provedba ishoda.

U ovom se prijedlogu predviđa razvoj Europskog okvira za interoperabilnost (EIF). Njime se naglašava važnost razmatranja svih razina interoperabilnosti (tehnička, semantička, organizacijska i pravna) te primjene integriranog pristupa upravljanju. Prvi EIF uobličen je 2004. Njegova najnovija verzija objavljena je kao Prilog 2. Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski okvir za interoperabilnost – strategija provedbe”, COM/2017/0134 final. Provedbu EIF-a na razini država članica prati Opservatorij nacionalnih okvira za interoperabilnost.

Osim toga, ovim se prijedlogom utvrđuju odrednice za razvoj potrebnog znanja o interoperabilnosti i odgovarajućim rješenjima, posebno među osobama koje nisu stručnjaci za IT. Komunikacija i suradnja ključni su elementi interoperabilnosti. Stoga je važno imati jedinstvenu kontaktnu točku za potporu pouzdanoj razmjeni informacija – portal interoperabilne Europe.

Reguliranje prekogranične interoperabilnosti u javnom sektoru trebalo bi biti usmjereno na zaštitu javnog interesa u otvorenim rješenjima usmjerenima na korisnike. Otvoreni kod olakšava provedbu rješenja za interoperabilnost. Otvoreni kod korisnicima omogućuje da aktivno procjenjuju i ispituju interoperabilnost i sigurnost rješenja, što im omogućuje autonomnost i neovisnost u upravljanju vlastitim infrastrukturama bez vanjskih ograničenja. Nadalje, on ublažava kibersigurnosne rizike i učinke ovisnosti o odabranoj tehnologiji koji se mogu riješiti primjenom koordiniranog pristupa među državama članicama. Osigurava i najbolji povrat ulaganja za javni novac jer omogućuje da se postojeća rješenja nadgrade i poboljšaju umjesto da se traže potpuno nova rješenja. Primjena strategija otvorenog koda ima pozitivne učinke prelijevanja na učinkovitost inovacija i na Uniju⁵. Otvoreni kod i otvoreni standardi zajedno omogućuju interoperabilnost. U tom je kontekstu posebno važno pitanje odgovarajućih licencijskih. Trenutačna verzija javne licencijske Europske unije (EURL), standardne licencijske otvorenog koda (verzija 1.2), donesena je Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2017/863.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Područje politike o interoperabilnosti javnog sektora trenutačno nije obuhvaćeno obvezujućim sveobuhvatnim odredbama politike EU-a. Međutim, neobvezujući Europski okvir za interoperabilnost dio je politike interoperabilnosti EU-a od 2010. Njegovu posljednju verziju Komisija je donijela u Komunikaciji 2017.⁶ Provedba tog okvira podupirala se te se i dalje podupire nizom instrumenata financiranja, kao što je program ISA2 i aktualni program Digitalna Europa⁷. Prepoznato je da je potrebno snažnije djelovati u tom području te je u više

⁵ Procjenjuje se da su poduzeća sa sjedištem u EU-u uložila milijardu eura u softver otvorenog koda (podaci prikupljeni za 2018.), što je doprinos europskom gospodarstvu od 65 do 95 milijardi EUR. Europska komisija, Glavna uprava za komunikacijske mreže, sadržaje i tehnologije, Blind, K., Patsch, S., Muto, S. i dr., Utjecaj softvera i hardvera otvorenog koda na tehnološku neovisnost, konkurentnost i inovacije u gospodarstvu EU-a: završno izvješće o studiji, Ured za publikacije, 2021., <https://data.europa.eu/doi/10.2759/430161>.

⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski okvir za interoperabilnost – strategija provedbe” (COM(2017) 134 final).

⁷ Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL L 166, 11.5.2021., str. 1.).

komunikacija Komisije najavljeno konkretno djelovanje, među ostalim u komunikacijama „Izgradnja digitalne budućnosti Europe”⁸, „Europska strategija za podatke”⁹, „Utvrdjivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu”¹⁰ i „Digitalizacija pravosuđa u Europskoj uniji – Paket mogućih instrumenata”¹¹. Ovim se prijedlogom provode i političke ovlasti koje je dalo Europsko vijeće, koje je pozvalo na jačanje okvira za interoperabilnost¹². Ova je inicijativa uključena u program rada Komisije za 2022. (prilog REFIT-u)¹³. Kako bi se osigurala dosljednost s prethodnim pristupom, ovaj se prijedlog temelji na evaluacijama neobvezujućeg okvira politike (EIF)¹⁴ i programa ISA2¹⁵.

Osim toga, šire područje politike o digitalnim javnim uslugama brzo se razvija. Neki su od primjera Uredba o jedinstvenom digitalnom pristupniku¹⁶, Direktiva o otvorenim podacima¹⁷ i Akt o upravljanju podacima¹⁸, a zakonodavac Unije raspravlja i o novim zakonodavnim prijedlozima, primjerice o Uredbi o europskom digitalnom identitetu¹⁹ i Aktu o podacima²⁰. Budući da se te inicijative već bave različitim aspektima digitalnoga gospodarstva i interoperabilnosti, predloženim Aktom o interoperabilnoj Europi nastoji se olakšati interoperabilna provedba određenih dijelova tih politika, relevantnih iz aspekta javnih usluga, uspostavom stalne strukturirane suradnje u području prekogranične interoperabilnosti javnog sektora.

Iako neke od tih inicijativa o politikama uključuju odredbe relevantne za pružanje javnih usluga (npr. pravila o ponovnoj uporabi zaštićenih podataka u javnom vlasništvu utvrđena u Aktu o upravljanju podacima), njima se ne utvrđuje sveobuhvatan okvir za interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u Uniji ili upravljanje njima. Države članice i institucije, agencije i tijela EU-a, kao pružatelji mrežnih i informacijskih sustava za javne usluge, dogovorit će rješenja za interoperabilnost putem posebnog upravljačkog tijela („Odbor za interoperabilnu Europu”). Takvim se konsenzusom

⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” (COM(2020) 67 final).

⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europska strategija za podatke”, 19.2.2020. (COM(2020) 66 final).

¹⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Utvrdjivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu” (COM(2020) 93 final).

¹¹ Komunikacija Komisije „Digitalizacija pravosuđa u Europskoj uniji – Paket mogućih instrumenata” (COM (2020) 710 final).

¹² Komunikacija Glavnog tajništva Vijeća delegacijama o zaključcima izvanrednog sastanka Europskog vijeća (1. i 2. listopada 2020.) (EUCO 13/20).

¹³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Program rada Komisije za 2022. Zajedno do snažnije Europe” (COM(2021) 645 final).

¹⁴ Pojediniosti o postupku i rezultatima evaluacije te popratni dokazi dostupni su u Radnom dokumentu službi Komisije (SWD(2022) 720 final).

¹⁵ Radni dokument službi Komisije – Završna evaluacija programa ISA² (SWD(2021) 965 final), priložen dokumentu Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću – Rezultat završne evaluacije programa ISA² (COM(2021) 965 final).

¹⁶ Uredba (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. listopada 2018. o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012 (Tekst značajan za EGP.) (PE/41/2018/REV/2).

¹⁷ Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (PE/28/2019/REV/1).

¹⁸ Uredba (EU) 2022/868 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o europskom upravljanju podacima i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podacima) (PE/85/2021/REV/1).

¹⁹ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 u pogledu uspostavljanja europskog okvira za digitalni identitet (COM(2021) 281 final).

²⁰ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu (Akt o podacima) (COM(2022) 68 final).

može ubrzati i poduprijeti provedba, posebno drugih digitalnih politika te osigurati interoperabilnosti među raznim provedbenim mjerama. Nadalje, „Zajednica za interoperabilnu Europu” osigurat će koordinaciju i suradnju relevantnih dionika u području prekogranične i međusektorske interoperabilnosti. „Portal interoperabilne Europe” omogućit će jedinstvenu točku za pristup informacijama povezanim s interoperabilnošću relevantnih mrežnih i informacijskih sustava, a u „agendi za interoperabilnu Europu” utvrdit će se strateška agenda prijedloga za daljnja poboljšanja za cijeli EU, uključujući koordinirane mjere potpore.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Potrebno je uspostaviti poveznicu između svih specifikacija za mrežne i informacijske sustave u javnom sektoru čija je uporaba obvezna na temelju pravnih odredaba Unije. Provedbenim tijelima nije uvijek lako pronaći zahtjeve u najnovijem i strojno čitljivom obliku. Jedinstvena točka za pristup i jasna pravila o metapodacima takvih informacija trebali bi pridonijeti usklađivanju infrastrukture digitalnih usluga tijela javnog sektora s postojećim i budućim pravilima. To je još jedan važan način na koji će prijedlog pridonijeti integraciji politika u različitim sektorima EU-a i poticanju njihove usklađene provedbe.

Ustvari, zbog međusektorske prirode interoperabilnosti cilj ovog prijedloga jest i olakšati digitalnu provedbu sektorskih politika. Prijedlog je osmišljen tako da se izbjegne neusklađenost obvezujućih zahtjeva interoperabilnosti sa sektorskim politikama kojima se utvrđuju zahtjevi za mrežne i informacijske sustave za javne usluge ili obratno. Naprotiv, procjenom interoperabilnosti nastoji se potaknuti prihvaćanje interoperabilnih rješenja u budućim politikama i poboljšati dosljednost s predloženom politikom i drugim politikama, posebno s njihovom općom digitalnom provedbom.

Interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje njima važna je i za postizanje ciljeva povezanih s javnim sektorom utvrđenima u Komunikaciji Komisije „Digitalni kompas za 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće”²¹. Iako bi se javne usluge koje se u potpunosti pružaju na internetu potencijalno mogle postići i neinteroperabilnim rješenjima, uporaba interoperabilnih rješenja pomoći će javnim upravama da djelotvornije i učinkovitije postignu cilj. Isto vrijedi i za sektorske ciljeve, primjerice u području zdravlja. Podaci prikupljeni na temelju ove Uredbe mogu pridonijeti i relevantnom praćenju.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna je osnova ovog prijedloga članak 172. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

U skladu s člankom 170. UFEU-a, a kako bi se pomoglo u postizanju ciljeva iz članaka 26. i 174. UFEU-a te kako bi se građanima EU-u, gospodarskim subjektima te regionalnim i lokalnim zajednicama omogućilo da u potpunosti iskoriste uspostavu područja bez unutarnjih granica, EU bi trebao pomoći u stvaranju i razvoju transeuropskih mreža, posebice u području telekomunikacija. Cilj djelovanja Europske unije u okviru sustava otvorenih i konkurentnih tržišta poduprijeti je i potaknuti međupovezanost i prekograničnu interoperabilnost nacionalnih mreža te poboljšati pristup takvim mrežama.

²¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće” (COM/2021/118 final).

U skladu s člankom 171. stavkom 1. UFEU-a Unija će utvrditi smjernice i projekte od zajedničkog interesa te provesti sve mjere potrebne za osiguravanje interoperabilnosti transeuropskih mreža. U skladu s člankom 171. stavkom 2. „[d]ržave članice u suradnji s Komisijom međusobno koordiniraju politike koje se provode na nacionalnoj razini, a koje bi mogle bitno utjecati” na cilj uspostave transeuropskih mreža i „u bliskoj suradnji s državama članicama Komisija može poduzeti bilo koju inicijativu korisnu za promicanje takve koordinacije”.

Cilj ovog prijedloga jest razviti usklađen, antropocentričan pristup prekograničnoj interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje njima, od oblikovanja politika do njihove provedbe, koji bi se primjenjivao uz jasno upravljanje radi pojednostavnjenja zajedničkih okvira, rješenja, smjernica i specifikacija za interoperabilnost u kontekstu prekograničnog pružanja digitalnih javnih usluga u EU-u.

Djelovanje EU-a kojim se nastoji poboljšati interoperabilnost javnog sektora, odnosno uspostava upravljačke strukture za usmjeravanje razvoja prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje njima u javnom sektoru EU-a, pridonijelo bi daljnjoj integraciji jedinstvenog tržišta jer bi se njime otklonile prepreke kruženju informacija unutar EU-a te poticala gospodarska, društvena i teritorijalna kohezija. Prema UFEU-u EU je nadležan za utvrđivanje odgovarajućih odredaba za uspostavu i razvoj transeuropskih mreža u područjima telekomunikacijskih infrastruktura (članak 170. UFEU-a) u tu svrhu.

EU se tom i prethodnom pravnom osnovom koristi od 1994. za uspostavu programa financiranja kojima se podupiru razvoj i širenje rješenja za interoperabilnost namijenjenih javnim upravama i poduzećima te uspostava infrastruktura za prekogranične digitalne usluge²². Sud Europske unije potvrdio je da su mjere EU-a koje pridonose „telematskoj razmjeni podataka između uprava u Zajednici (IDA)” obuhvaćene područjem transeuropskih mreža za telekomunikacije na temelju članka 129. Ugovora o EZ-u²³.

Stoga je članak 172. primjerena pravna osnova za djelovanje EU-a kojim se promiče prekogranična interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava.

Kako bi se pridonijelo uspostavi i razvoju transeuropskih mreža u odnosu na digitalne javne usluge koje pružaju tijela javnog sektora, potrebno je uspostaviti nov sustav koordinacije na razini EU-a s jasnim ulogama i ovlastima.

²² Posljednji takvi programi doneseni su Odlukom (EU) 2015/2240 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi programa interoperabilnih rješenja i zajedničkih okvira za europske javne uprave, poduzetnike i građane (program ISA2) kao sredstva modernizacije javnog sektora i Uredbom (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240.

²³ Predmet C-22/96, Europski parlament/Vijeće Europske unije, ECLI:EU:C:1998:258. Sud je presudio da: „[...] [O]dređeni aspekti osporene odluke odnose se na interoperabilnost mreža u smislu druge alineje članka 129.c stavka 1. Prvo, [...] u preambuli te odluke naglašava se potreba za osiguravanjem interoperabilnosti nacionalnih telematskih sustava. Drugo, [...] u osporenoj odluci navodi se da je poseban postupak utvrđen člankom 4. primjenjiv na donošenje zajedničkih pravila i postupaka za postizanje tehničke i administrativne interoperabilnosti.” Nadalje, prema članku 5. stavku 1. vrste djelovanja koje doprinosi Zajednici može obuhvaćati izričito uključujući mjere koje se odnose na interoperabilnost. Naime, interoperabilnost je navedena kao jedan od okvirnih uvjeta utvrđenih u članku 5. stavku 2. Iako uspostava i razvoj transeuropskih telekomunikacijskih mreža među upravama sami po sebi podrazumijevaju međusobno povezivanje i interoperabilnost nacionalnih mreža te pristup takvim mrežama, sadržaj osporene odluke pokazuje da ona obuhvaća mjere posebno obuhvaćene drugom alinejom članka 129.c stavka 1.” (točke 35. i 36.).

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Prema načelu supsidijarnosti iz članka 5. stavka 3. UEU-a EU djeluje samo ako države članice ne mogu same u dostatnoj mjeri ostvariti predviđene ciljeve, nego se zbog opsega ili učinka predloženih mjera one mogu na bolji način ostvariti na razini EU-a. Nadalje, potrebno je osigurati da vrsta i intenzitet određene mjere odgovaraju utvrđenom problemu.

Države članice ne mogu same ostvariti mjere za potporu prekograničnoj interoperabilnosti javnog sektora u EU-u, stoga je potrebna koordinacija na razini EU-a. Razvoj strukturirane suradnje na razini EU-a radi potpore interoperabilnosti javnog sektora zadatak je koji je po svojoj prirodi takav da ga treba obaviti na razini EU-a.

- **Proporcionalnost**

U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u članku 5. stavku 4. Ugovora o Europskoj uniji mjere u ovom prijedlogu ne prelaze ono što je potrebno za postizanje ciljeva Ugovora (razvoj i dovršetak uspostave jedinstvenog digitalnog tržišta). Prijedlog se bavi postojećim preprekama interoperabilnim javnim uslugama u EU-u. Njime se utvrđuje pravni okvir za dijeljenje i ponovnu uporabu otvorenih preporučenih rješenja za interoperabilnost i općenito upravne tehnologije (GovTech) kako bi se bolje poduprlo međusobno povezivanje relevantnih infrastrukture. U prijedlogu se utvrđuje i okvir za suradnju koji relevantnim javnim subjektima i različitim sektorima omogućuje da koordiniraju svoje djelovanje na razini EU-a. Temelji se na postojećim rješenjima, kao što je EIF, koja su posljednjih godina razvijena i djelomično provedena u različitim javnim subjektima i sektorima.

Kratkoročno, ovaj će prijedlog dovesti do troškova za uspostavu mehanizma za strukturiranu suradnju među upravama u EU-u i državama članicama, koje će snositi Komisija. Dugoročno, Komisija će imati troškove za olakšavanje upravljanja interoperabilnošću te razvoj smjernica i zajedničkih rješenja. I države članice imat će troškove povezane s razvojem i provedbom zajedničkih rješenja za interoperabilnost na temelju smjernica i alata omogućenih mehanizmom suradnje. Ti bi se troškovi dugoročno nadoknadili koristima ostvarenima poboljšanom suradnjom te razvojem, provedbom i ponovnom uporabom zajedničkih mjera za interoperabilnost namijenjenih javnim uslugama, čime bi se smanjilo udvostručavanje rada i nepotrebno opterećenje.

Kako bi se smanjilo opterećenje zbog obveze regulatornog izvješćivanja, praćenje će se što je više moguće temeljiti na postojećim kanalima i infrastrukturi za izvješćivanje o podacima te na automatskom dohvaćanju podataka.

Kad je riječ o poduzećima i javnosti, prijedlog će vjerojatno dovesti do smanjenja troškova interakcije s javnim upravama te troškova poslovanja u EU-u.

- **Odabir instrumenta**

Uredba se smatra najprimjerenijim pravnim instrumentom za utvrđivanje okvira za prekograničnu interoperabilnost javnog sektora u EU-u. Izravna primjenjivost Uredbe u skladu s člankom 288. UFEU-a pružit će veću pravnu sigurnost uvođenjem usklađenog skupa temeljnih pravila, čime se pridonosi funkcioniranju jedinstvenog tržišta. Uredbom će se uspostaviti i mehanizam strukturirane suradnje.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Procjena učinka priložena ovom prijedlogu temelji se, među ostalim, na evaluaciji Europskog okvira za interoperabilnost (EIF)²⁴, koja je provedena i objavljena usporedno s ovim prijedlogom. Najvažniji nalaz te evaluacije jest da se prekogranična interoperabilnost može učinkovitije i djelotvornije postići mjerama EU-a nego samo nacionalnim ili podnacionalnim djelovanjem. Neke preporuke iz EIF-a već su konceptualno provedene u državama članicama. Očekivalo se da će troškovi izrade nacionalnih okvira za interoperabilnost koji su usklađeni s EIF-om biti relativno niski. Međutim, trenutačni EIF nije dostatna potpora praktičnoj provedbi interoperabilnih europskih digitalnih javnih usluga. Potreban je novi mehanizam kako bi EIF bio djelotvorniji. U procjeni učinka posebno se naglašava potreba za: i. poboljšanim upravljanjem interoperabilnošću u EU-u, ii. u većoj mjeri zajedničkim, potencijalno obvezujućim pravilima i iii. većim usklađivanjem, posebice Unijinih politika i programâ financiranja s EIF-om.

- **Savjetovanja s dionicima**

Postupak savjetovanja i njegovi glavni zaključci na kojima se temelji ovaj prijedlog sažeti su u Prilogu 2. procjeni učinka priloženoj prijedlogu Akta o interoperabilnoj Europi. Aktivnosti savjetovanja uključivale su otvoreno javno i ciljano savjetovanje na internetu, radionice s raznim kategorijama relevantnih dionika te stručne skupine koje je uspostavila Komisija.

Ispitanici su smatrali da su jasno određeni ciljevi navedeni u procjeni učinka uglavnom smisleni te su naveli da su mnogi od tih ciljeva međusobno povezani i da se ne mogu postići pojedinačno.

Dionici su utvrdili nekoliko dodatnih ciljeva, kao što su: i. razvoj i promicanje posebnih standarda i smjernica na temelju kojih bi javne uprave mogle uvesti inherentnu interoperabilnost, ii. prelazak na proaktivne usluge i usluge bez posrednika, iii. povećanje transparentnosti primjenom načela „samo jednom”, iv. okvir za centralizaciju informacija korisnika i v. isticanje vrijednosti interoperabilnosti za građanska prava, digitalno sudjelovanje za sve, raznolikost i demokratizaciju javnog znanja.

Većina dionika izričito je navela potrebu za dogovorenim i otvorenim standardima i specifikacijama. Neki od njih dodatno su naglasili potrebu za koordiniranim uključivanjem javnog sektora u organizacije za normizaciju. Većina dionika imala je slična stajališta o poticanju dijeljenja troškova izrade kad je riječ o korisnicima pristupačnim, pouzdanim i sigurnim rješenjima (među ostalim između javnih i privatnih dionika) te o poticanju dijeljenja i ponovne uporabe razvijenih, ponovno uporabljivih interoperabilnih rješenja otvorenog koda za javne uprave. Napomenuli su i da bi uz takva rješenja trebalo pružiti jasne smjernice o uporabi otvorenih standarda i otvorenog koda (uključujući jasne definicije) te da je potrebno obuhvatiti tehničku pomoć na svim razinama (uključujući relevantne resurse za osposobljavanje).

Osim toga, dionici su pozvali na to da politika interoperabilnosti bude praktičnija i usklađenija s drugim politikama EU-a, pri čemu su iznijeli ideju o referentnim provedbama. Takve provedbe omogućuju da se za prijedloge politika utvrde neobvezujući „zlatni standardi” o mogućim načinima funkcioniranja interoperabilne provedbe na upravnoj razini i pokazuju kako se prijedlozi mogu provesti.

²⁴ SWD(2022) 720 final.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Prijedlog je izrađen u suradnji sa Stručnom skupinom za interoperabilnost europskih javnih usluga. U okviru tog postupka Stručna skupina izdala je u listopadu 2021. preporuke za politiku za sljedeću europsku politiku interoperabilnosti²⁵.

Kako bi se podupro rad na inicijativi, provedeno je nekoliko studija. To su sljedeće studije:

- Studija u prilog evaluaciji provedbe EIF-a²⁶,
- Studija u prilog završnoj evaluaciji programa interoperabilnih rješenja za europske javne uprave, poduzeća i građane (ISA²)²⁷,
- Tehničko izvješće JRC-a – *Quantifying the Benefits of Location Interoperability in the European Union* (Kvantifikacija prednosti interoperabilnosti podataka o lokaciji u Europskoj uniji)²⁸.

- **Procjena učinka**

Odbor za nadzor regulative razmotrio je 19. siječnja 2022. procjenu učinka priloženu ovom prijedlogu. Odbor je dao pozitivno mišljenje sa zadržkama. Komisija je razmotrila primjedbe u konačnoj verziji procjene učinka (pojediniosti su navedene u Prilogu 1. procjeni učinka).

U procjeni učinka uspoređuju se tri opcije, uz osnovni scenarij nedjelovanja.

Prvom opcijom nastoji se nastaviti postupni razvoj EIF-a.

Drugom opcijom zadržao bi se postojeći dobrovoljni okvir. U njoj se predlažu zakonodavne mjere usmjerene na uspostavu mehanizma strukturirane suradnje s fleksibilnim ovlastima kojima bi se osigurali kontinuiran razvoj i održavanje dogovorenih zajedničkih rješenja za interoperabilnost te odredile inicijative za zajedničko eksperimentiranje i usmjerenu potporu politikama.

Slično kao u 2. opciji, u 3. opciji predlažu se zakonodavne mjere, ali predložene su mjere dalekosežnije. Ta je opcija usmjerena na propisivanje izravno primjenjivih europskih minimalnih zahtjeva za interoperabilnost, koji bi se revidirali provedbenim odlukama.

Prema procjeni očekivanih učinaka, 1. opcijom i osnovnim scenarijem neće se učinkovito riješiti nedostaci koji su utvrđeni evaluacijom EIF-a. Zbog nedovoljnih poticaja za suradnju njima se neće ispuniti politička i operativna očekivanja dionika, posebno država članica. Zbog svojeg širokog opsega i visoke razine osjetljivosti u pogledu supsidijarnosti (npr. u odnosu na starije sustave EU-a i država članica) jednako je manje vjerojatno da bi 3. opcija dobila političku potporu. Iako se očekuje da bi utvrđivanje izravno primjenjivih minimalnih zahtjeva interoperabilnosti u propisima EU-a bilo učinkovito, bio bi to dugotrajan postupak koji bi zahtijevao znatne troškove provedbe i znatne napore. Stoga se pretpostavlja da bi se ta opcija imala manji utjecaj pri pružanju fleksibilnog i prilagodljivog odgovora na tehnološke zahtjeve i zahtjeve politika koji se brzo mijenjaju.

²⁵ Registar stručnih skupina Komisije i drugih sličnih subjekata. (2021., 18. listopada). Europska komisija, <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=hr&groupID=3714>.

²⁶ CEPS (2021.): Studija u prilog evaluaciji provedbe EIF-a, Europska komisija. DOI: 10.2799/58201.

²⁷ CEPS (2021.): Studija u prilog završnoj evaluaciji programa interoperabilnih rješenja za europske javne uprave, poduzeća i građane (ISA²), Europska komisija DOI: 10.2799/94683.

²⁸ Ulrich, P., Duch Brown, N., Minghini, M., Kotsev, A., Hernandez Quiros, L., Boguslawski, R. i Pignatelly, F. (2021.). *Quantifying the Benefits of Location Interoperability in the European Union* (Kvantifikacija prednosti interoperabilnosti podataka o lokaciji u Europskoj uniji). Europska komisija.

U procjeni učinka utvrđeno je da je 2. opcija najpoželjniji scenarij. Očekuje se da će odluka o uspostavi mehanizma strukturirane suradnje državama članicama pružiti stabilnost i potrebnu (pravnu) predvidljivost te da će ujedno omogućiti potrebnu fleksibilnost za daljnji razvoj zajedničkih rješenja za interoperabilnost kao odgovor na promjenjive potrebe politika. Druga opcija usmjerena je i na razvoj participativnih postupaka. Ti su postupci relevantniji za ubrzani tehnološki napredak. Oni su i manje nametljivi kad je riječ o utjecaju na starije sustave jer ne uključuju izravno propisivanje (minimalnih) zahtjeva za kompatibilnost u zakonu (kao u slučaju 3. opcije). S obzirom na dosadašnje iskustvo manje je vjerojatno da bi 3. opcija dobila političku potporu zbog svojeg širokog opsega i visoke razine osjetljivosti u pogledu supsidijarnosti (posebice kad je riječ o starijim sustavima EU-a i država članica). Stoga se pretpostavlja da bi 2. opcija imala manji utjecaj pri pružanju fleksibilnog i prilagodljivog odgovora na tehnološke zahtjeve i zahtjeve politika koji se brzo mijenjaju. Druga opcija ujedno može s vremenom postupno dovesti do 3. opcije.

Očekuje se da će se zajedničkim upravljanjem interoperabilnošću na razini EU-a omogućiti suradnja „odozdo prema gore” i suodgovornost „odozgo prema dolje” ključnih dionika u državama članicama te tako izgraditi ekosustav zajedničkih rješenja za interoperabilnost. Time se olakšava sudjelovanje u ranoj fazi izrade politika i utvrđivanje potreba za (zajedničkim) ulaganjima te se poboljšava provedba politika. Zbog toga druga opcija nije prijetnja, nego pokretač supsidijarnosti koji povećava otpornost javnih uprava i digitalni suverenitet.

Naposljetku, mjere predložene u 2. opciji vjerojatno će imati ograničene, ali pozitivne učinke na postizanje klimatskih i energetske ciljeve EU-a. Većom prekograničnom interoperabilnošću moglo bi se smanjiti opterećenje, primjerice olakšavanjem izvješćivanja o emisijama ugljika, smanjenjem uporabe papira i ograničavanjem fizičkog putovanja korisnika javnih usluga pri obavljanju upravnih postupaka.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Mjerama politike predloženima u okviru najpoželjnije opcije nastoje se postići ciljevi pojednostavnjenja i smanjenja administrativnog opterećenja u skladu s Komisijinim programom za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT)²⁹. Njihov potencijal za smanjenje administrativnog opterećenja u području politike prepoznala je platforma „Fit for future” („Spremni za budućnost”), koja ih je uključila u svoj godišnji program rada za 2022.³⁰

Svrha ove inicijative nije smanjiti administrativno opterećenje samo u području politike, nego i u svim sektorima i na svim upravnim razinama. Njezin je cilj poboljšanom interoperabilnošću smanjiti administrativne troškove i troškove sukladnosti za javne uprave. Javnost će imati koristi od smanjenog administrativnog opterećenja i moći će se u potpunosti osloniti na digitalne javne usluge i mogućnost sigurne prekogranične razmjene podataka s istom zakonskom vrijednošću. Od ušteda na troškovima sukladnosti koristi će imati i poduzeća, posebno mala i srednja poduzeća (MSP-ovi).

- **Temeljna prava**

Ovim se prijedlogom poštuju temeljna prava i uzimaju u obzir načela priznata posebno Poveljom Europske unije o temeljnim pravima³¹.

²⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o regulatornoj sposobnosti EU-a (COM(2012) 746 final).

³⁰ Godišnji program rada za 2022. platforme „Fit for future” (nema datuma). Europska komisija, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022_annual_work_programme_fit_for_future_platform_en.pdf.

³¹ Povelja Europske unije o temeljnim pravima od 26. listopada 2012. (2012/C 326/02).

Prijedlog je posebno relevantan za pravo na dobru upravu, kako je definirano u članku 41. Povelje o temeljnim pravima. U tom se članku navodi da je dobra uprava temeljno pravo te da svaka osoba ima pravo da institucije i tijela EU-a ili države članice koje primjenjuju pravo EU-a njezine predmete obrađuju na određeni način. Pravo na dobru upravu naglašava važnost transparentnosti u sve digitalnijem dobu. Može se smatrati da inicijative za potporu digitalizaciji javnih usluga olakšavaju ostvarivanje prava na dobru upravu jer mogu olakšati bitne aspekte dobre uprave, kao što su neutralnost, nepristranost i sposobnost predviđanja u rješavanju raznih pitanja³². Daljnje mjere u vezi s EIF-om i povezanim načelima ne bi mogle dovesti do negativnih posljedica, primjerice za pravo na zaštitu osobnih podataka (članak 8. Povelje o temeljnim pravima) ili pravo na jezičnu raznolikost (članak 22. Povelje o temeljnim pravima). Kad je riječ o obradi osobnih podataka u regulatornim izoliranim okruženjima, prijedlog uključuje odgovarajuće mjere zaštite podataka kako bi se osigurala zaštita prava ispitanika.

Kad je riječ o pravu na slobodno kretanje unutar EU-a, istraživanja o MSP-ovima pokazuju da neinteroperabilni upravni postupci umanjuju sposobnost europskih MSP-ova da posluju u drugim zemljama EU-a te fleksibilno i bezrezervno funkcioniraju na jedinstvenom tržištu³³.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ovim se prijedlogom utvrđuje niz obveza za Komisiju, posebno obveze uspostave mehanizma strukturirane suradnje između uprava u EU-u i država članica, pružanja potpore upravljanju interoperabilnošću te razvoja smjernica i zajedničkih rješenja. U programima rada za 2021. i 2022. povezane aktivnosti Komisije već se u okviru programa Digitalna Europa podupiru početnim doprinosom od gotovo 50 milijuna EUR.

Ovom se Uredbom uspostavlja instrument za koordinaciju javnih ulaganja u rješenja za interoperabilnost: agenda za interoperabilnu Europu. Taj bi instrument trebao pružiti sveobuhvatan pregled mogućnosti financiranja i obveza financiranja u tom području integriranjem, prema potrebi, povezanih programa Unije, kao što su program Digitalna Europa, Europski fond za regionalni razvoj, instrumenti za oporavak i otpornost, Instrument za tehničku potporu, program Obzor Europa i drugi programi.

Ispunjavanje obveza Komisije utvrđenih ovim zakonskim prijedlogom zahtijevat će približno 130 milijuna EUR u razdoblju od 2023. do 2027. i financirat će se izravno iz programa Digitalna Europa. Doprinosi iz programa Digitalna Europa od 2023. ovisit će o dostupnosti odobrenih sredstava predviđenih u nacrtu općeg proračuna Unije, nakon što proračunsko tijelo donese taj proračun, i razmatrat će se u kontekstu pripreme odgovarajućih programa rada. Konačna sredstva koja će se dodijeliti ovisit će o određivanju prioriteta za financiranje u kontekstu temeljnog postupka donošenja i dogovora odgovarajućeg programskog odbora. Procjenjuje se da će administrativni troškovi Komisije iznositi približno 2,822 milijuna EUR, uključujući troškove za ljudske resurse i druge administrativne troškove.

U zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom ovom prijedlogu utvrđeni su predviđeni proračunski, ljudski i administrativni resursi.

³² Matusiak, J. i Princ, M. (2018.). *eGovernment as an element of the right to good administration* (E-uprava kao element prava na dobru upravu). Central and Eastern European eDem and eGov Days, 331, 29.–39. <https://doi.org/10.24989/ocg.v331.3>.

³³ SWD(2020) 54 final, „Utvrdjivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu”.

5. DRUGI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Učinci Uredbe nakon njezina donošenja pratit će se i evaluirati u skladu sa smjernicama za bolju regulativu. Pokazatelji će se u najvećoj mogućoj mjeri temeljiti na postojećim podacima o praćenju i načelu davanja prednosti automatskom dohvaćanju podataka u odnosu na upitnike. Podaci o praćenju i izvješća o evaluaciji bit će javno dostupni i sadržavat će pojedinosti o učinkovitoj primjeni i provedbi ove Uredbe.

Budući da su mnogi dionici predložili uvođenje još strožih mjera, u budućim evaluacijama razmotrit će se pitanje daljnjeg jačanja politike.

• Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga

U **poglavlju 1. (Opće odredbe)** utvrđuje se predmet Uredbe, odnosno uspostava europske mreže za prekograničnu interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u Uniji ili upravljanje njima te za potporu međupovezanosti postojećih nacionalnih javnih usluga. U njemu se utvrđuju i definicije koje se upotrebljavaju u raznim instrumentima. Kako bi se poticao usklađen pristup EU-a prekograničnoj interoperabilnosti i poduprla tri glavna stupa prijedloga (rješenja za interoperabilnost, projekti potpore provedbi politike i okvir za upravljanje), u tom se poglavlju utvrđuju dvije opće obveze za tijela javnog sektora: provođenje procjene interoperabilnosti i podupiranje dijeljenja rješenja za interoperabilnost unutar javnog sektora (članci od 1. do 4.).

U **poglavlju 2. (Rješenja za interoperabilnost)** uređuje se uspostava rješenja za interoperabilnost upućivanjem na: (1) Europski okvir za interoperabilnost (EIF) i njegove specijalizirane okvire za interoperabilnost, (2) specifikacije i aplikacije za interoperabilnu Europu koje preporučuje Odbor za interoperabilnu Europu. Njihova uporaba u svim sektorima i na svim upravnim razinama, iako nije obvezna, promiče se mehanizmima utvrđenima u poglavlju 1. i poglavlju 3. (članci od 5. do 8.).

U **poglavlju 3. (Mjere potpore)** utvrđuju se mjere namijenjene pružanju potpore tijelima javnog sektora u provedbi Uredbe. Pravilima kojima se uređuje potpora provedbi politike utvrđuje se postupak za utvrđivanje mogućih načina na koje projekti povezani s politikama na razini EU-a koji se provode u skladu s Uredbom mogu poduprijeti interoperabilnu i digitalnu provedbu politike EU-a u javnom sektoru EU-a. U tom se poglavlju utvrđuju i mjere za inovacije namijenjene promicanju razvoja i uvođenju inovativnih rješenja za interoperabilnost u prekograničnom kontekstu. Kako bi poduprla okruženja za testiranje inovativnih rješenja za interoperabilnost, Komisija može odobriti uspostavu regulatornih izoliranih okruženja. Izolirana okruženja ne bi trebala pridonijeti samo novim tehnološkim rješenjima, nego i učenju u području regulative. Sustavom istorazinskog ocjenjivanja i odredbama o osposobljavanju pospješuju se dva dodatna važna čimbenika interoperabilnosti: vještine i razmjena znanja (članci od 9. do 14.).

U **poglavlju 4. (Upravljanje)** utvrđuje se okvir višerazinskog upravljanja. U Odboru za interoperabilnu Europu države članice i predstavnici Komisije, Odbora regija i Europskog gospodarskog i socijalnog odbora utvrđuju strateške ciljeve i dogovaraju konkretne mjere koje mogu osigurati prekograničnu interoperabilnost njihova mrežnog i informacijskog sustava za pružanje digitalnih javnih usluga ili upravljanje njima. Odbor ima potporu zajednice („Zajednica za interoperabilnu Europu”), koja će omogućiti uključivanje šire lepeze dionika i uključena je u operativne zadaće povezane s provedbom Uredbe (članci od 15. do 18.).

U **poglavlju 5. (Planiranje, praćenje i evaluacija)** utvrđuje se integrirani mehanizam planiranja („agenda za interoperabilnu Europu”). Iako se Uredbom ne predviđa mehanizam

financiranja, njome se uspostavlja nova dimenzija planiranja u različitim Unijnim programima financiranja i relevantnim nacionalnim inicijativama radi povećanja sinergijskog djelovanja mjera digitalizacije u javnom sektoru. U tom se poglavlju nadalje utvrđuju pravila o praćenju i evaluaciji (članci 19. i 20.).

U **poglavlju 6. (Završne odredbe)** utvrđuju se troškovi povezani s ovim prijedlogom i datum njegova stupanja na snagu (članci od 21. do 22.).

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o utvrđivanju mjera za visoku razinu interoperabilnosti javnog sektora u Uniji (Akt o interoperabilnoj Europi)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
 uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 172.,
 uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
 nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
 uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora³⁴,
 uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija³⁵,
 u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
 budući da:

- (1) Radi omogućivanja suradnje javnih uprava u Uniji i prekograničnog funkcioniranja javnih usluga potrebno je ojačati razvoj prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u Uniji ili upravljanje njima. Postojeću neformalnu suradnju trebalo bi zamijeniti jasnim pravnim okvirom kako bi se omogućila interoperabilnost na različitim upravnim razinama i u različitim javnim sektorima te osigurao neometan prekogranični protok podataka za istinski europske digitalne usluge. Interoperabilnost u javnom sektoru ima važan utjecaj na pravo na slobodno kretanje robe i usluga utvrđeno u Ugovorima jer komplicirani upravni postupci mogu stvoriti znatne prepreke, posebno za mala i srednja poduzeća („MSP”).
- (2) Države članice i Unija više od dva desetljeća rade na potpori modernizaciji uprava digitalnom transformacijom i poticanjem duboke međupovezanosti koja je potrebna za istinski europski digitalni prostor. U Komunikaciji Komisije „Digitalni kompas za 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće” (COM(2021) 118) naglašava se potreba za ubrzanjem digitalizacije javnih usluga do 2030., među ostalim osiguravanjem interoperabilnosti na svim razinama upravljanja i u svim javnim uslugama. Osim toga, pandemija bolesti COVID-19 ubrzala je digitalizaciju, zbog čega su javne uprave prisiljene prilagoditi se internetskoj paradigmi, među ostalim radi pružanja prekograničnih digitalnih javnih usluga te radi pametnije i zelenije uporabe tehnologija u skladu s klimatskim i energetske ciljevima utvrđenima u europskom zelenom planu i Uredbi (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća³⁶. Ovom se Uredbom nastoji znatno pridonijeti tim ciljevima Unije stvaranjem okvira za

³⁴ SL C [...], [...], str. [...].

³⁵ SL C [...], [...], str. [...].

³⁶ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

strukturiranu suradnju u području prekogranične interoperabilnosti između država članica i Komisije radi potpore uspostavi digitalnih javnih usluga.

- (3) Za novu strukturu upravljanja trebalo bi utvrditi zakonske ovlasti za poticanje daljnjeg razvoja Europskog okvira za interoperabilnost i drugih zajedničkih rješenja za interoperabilnost, kao što su specifikacije i aplikacije. Nadalje, ovom bi Uredbom trebalo utvrditi jasnu i lako prepoznatljivu oznaku za neka rješenja za interoperabilnost. Trebalo bi poticati stvaranje aktivne zajednice usmjerene na tehnološka rješenja za otvoreno upravljanje.
- (4) Radi usklađenog pristupa interoperabilnosti javnog sektora u cijeloj Uniji, podupiranja načela dobre uprave te slobodnog kretanja osobnih i neosobnih podataka unutar Unije potrebno je što bolje uskladiti pravila za sve javne sektore koji su voditelji obrade podataka ili pružatelji mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za olakšavanje pružanja javnih usluga ili upravljanje njima. Taj cilj uključuje Komisiju i druge institucije, tijela i agencije Unije te tijela javnog sektora u državama članicama na svim razinama uprave: nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj. Agencije imaju važnu ulogu u prikupljanju podataka iz regulatornih izvješća država članica. Stoga bi područjem primjene ove Uredbe trebala biti obuhvaćena i interoperabilnost tih podataka.
- (5) Prekograničnu interoperabilnost ne omogućuju samo centralizirane digitalne infrastrukture država članica, nego i decentralizirani pristup. To podrazumijeva razmjenu podataka između lokalnih uprava u različitim državama članicama koja nužno ne uključuje posredovanje nacionalnih čvorova. Stoga je potrebno razviti zajednička rješenja na svim upravnim razinama, posebno za specifikacije i aplikacije. Potrebe za prekograničnim digitalnim interakcijama sve su veće te zahtijevaju rješenja koja ih mogu ispuniti. Cilj je ove Uredbe olakšati i potaknuti razmjenu na svim razinama uprave.
- (6) Interoperabilnost pospješuje provedbu politika, posebno onih koje su snažno povezane s javnim sektorom, kao što su pravosuđe i unutarnji poslovi, oporezivanje i carina, promet, zdravstvo i poljoprivreda, te provedbu propisa u poslovnom i industrijskom sektoru. Međutim, perspektiva interoperabilnosti jednog sektora povezana je s rizikom od novih elektroničkih prepreka pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i s njim povezanoj slobodi kretanja zbog uvođenja različitih ili nekompatibilnih rješenja na nacionalnoj ili sektorskoj razini. Nadalje, u tom smislu postoji rizik od narušavanja otvorenosti i konkurentnosti tržišta i sustava pružanja usluga od općeg interesa za poduzeća i građane. Stoga bi se ova Uredba trebala primjenjivati i na međusektorsku interoperabilnost, koju bi njome trebalo i olakšavati i poticati.
- (7) Kako bi se uklonila fragmentacija u okruženju za interoperabilnost u Uniji, trebalo bi promicati zajedničko razumijevanje interoperabilnosti u Uniji i holistički pristup rješenjima za interoperabilnost. Strukturiranom suradnjom trebalo bi poduprijeti mjere za promicanje politika koje su prilagođene digitalnim tehnologijama i inherentno interoperabilne. Nadalje, njome bi tijela javnog sektora i institucije, tijela i agencije Unije trebalo poticati na učinkovito upravljanje i uporabu infrastrukture digitalnih usluga i njihovih odgovarajućih komponenti kako bi se omogućila uspostava i rad održivih i učinkovitih prekograničnih javnih usluga.
- (8) Kako bi se uspostavile prekogranične interoperabilne javne usluge, važno je da se aspekt interoperabilnosti uzme u obzir što ranije u postupku oblikovanja politika. Stoga bi javna organizacija koja namjerava uspostaviti novi ili izmijeniti postojeći mrežni i informacijski sustav koji će vjerojatno znatno utjecati na prekograničnu

interoperabilnost trebala provesti procjenu interoperabilnosti. Ta je procjena nužna kako bi se razumjeli razmjeri utjecaja predviđene radnje i predložile mjere za iskorištavanje prednosti i pokrivanje potencijalnih troškova. Procjena interoperabilnosti trebala bi biti obvezna u trima slučajevima koji se odnose na prekograničnu interoperabilnost. U drugim slučajevima javne organizacije mogu odlučiti provesti procjenu interoperabilnosti na dobrovoljnoj osnovi.

- (9) U nekim okolnostima može biti razumno i ekonomično i da predmet procjene interoperabilnosti uključuje više projekata, a ne samo jedan, primjerice kad tijela javnog sektora namjeravaju uspostaviti zajedničku aplikaciju ili platformu za obradu. U tim drugim slučajevima trebalo bi snažno poticati provedbu procjene koja ne obuhvaća samo postizanje ciljeva interoperabilne Europe, nego i potpunu provedbu interoperabilnosti.
- (10) U procjeni interoperabilnosti trebalo bi procijeniti učinke predviđene radnje na prekograničnu interoperabilnost mrežnog i informacijskog sustava, primjerice s obzirom na njihov izvor, prirodu, posebnost i razmjere. Rezultat te procjene trebalo bi uzeti u obzir pri određivanju odgovarajućih mjera koje je potrebno poduzeti kako bi se uspostavio ili izmijenio mrežni i informacijski sustav.
- (11) Organizacija bi rezultat procjene interoperabilnosti trebala objaviti na svojoj internetskoj stranici. Pri objavi rezultata ne smiju se ugrožavati prava intelektualnog vlasništva ni poslovne tajne te bi ona trebala biti ograničena ako je to opravdano radi zaštite javnog reda ili sigurnosti. Trebalo bi poštovati odredbe prava Unije kojima se uređuje zaštita osobnih podataka.
- (12) Tijela javnog sektora ili institucije, tijela ili agencije Unije koji traže rješenja za interoperabilnost trebali bi od drugih tijela javnog sektora ili institucija, tijela ili agencija Unije moći zatražiti softverski kod koji upotrebljavaju te organizacije zajedno s povezanom dokumentacijom. Dijeljenje bi trebalo postati standard među tijelima javnog sektora i institucijama, tijelima i agencijama Unije, a nedijeljenje bi trebalo biti pravno opravdano. Osim toga, tijela javnog sektora ili institucije, tijela ili agencije Unije trebali bi nastojati razviti nova rješenja za interoperabilnost ili dalje razvijati ona postojeća.
- (13) Kad javne uprave odluče podijeliti svoja rješenja s drugim javnim upravama ili javnošću, djeluju u javnom interesu. To je još važnije za inovativne tehnologije: na primjer, otvoreni kod čini algoritme transparentnima i omogućuje neovisne revizije i ponovljive module. Dijeljenjem rješenja za interoperabilnost među javnim upravama trebalo bi stvoriti uvjete za postizanje otvorenog ekosustava digitalnih tehnologija za javni sektor koji može donijeti višestruke koristi.
- (14) Odbor za interoperabilnu Europu trebao bi pri praćenju usklađenosti rješenja za interoperabilnost i predlaganju mjera za osiguravanje njihove kompatibilnosti s postojećim rješenjima koja imaju istu namjenu uzimati u obzir zastarijevanje rješenja.
- (15) Europskim okvirom za interoperabilnost (EIF) trebalo bi osigurati usklađenost te bi on trebao biti priznat kao jedinstvena referentna točka za Unijin pristup interoperabilnosti u sektoru javnih usluga. Osim toga, specijaliziranim okvirima za interoperabilnost može se odgovoriti na potrebe specifičnih sektora, područja ili upravnih razina. Tim bi okvirima trebalo dodatno poticati provedbu rješenja za interoperabilnost.
- (16) Odbor za interoperabilnu Europu, u koji se imenuje, među ostalima, jedan predstavnik svake države članice, trebao bi razvijati EIF. Stoga su države članice, zajedno s

ostalim članovima Odbora za interoperabilnu Europu, u središtu razvoja i provedbe EIF-a. Odbor za interoperabilnu Europu trebao bi prema potrebi ažurirati EIF.

- (17) U sklopu specijaliziranih okvira za interoperabilnost izdanih kao dopuna EIF-u trebalo bi uzimati u obzir i ne dovoditi u pitanje postojeće okvire za određene sektore koji su razvijeni na razini Unije (primjerice za zdravstveni sektor).
- (18) Interoperabilnost je izravno povezana s otvorenim specifikacijama i standardima te ovisi o njihovoj uporabi. Kako bi se promicala interoperabilnost, u javnom sektoru Unije potrebno je omogućiti dogovaranje o međusektorskim otvorenim specifikacijama i drugim rješenjima. Novi bi okvir trebao omogućiti jasan postupak uspostave i promicanja takvih dogovorenih rješenja za interoperabilnost u budućnosti. Tako će javni sektor moći na koordiniraniji način uključiti potrebe javnog sektora i javne vrijednosti u šire rasprave.
- (19) Mnoge specifikacije interoperabilnosti koje se upotrebljavaju u javnom sektoru mogle bi se izvesti iz postojećeg zakonodavstva Unije. Stoga je potrebno uspostaviti poveznicu između svih specifikacija za mrežne i informacijske sustave u javnom sektoru čija je uporaba obvezna na temelju pravnih odredaba Unije. Provedbenim tijelima nije uvijek lako pronaći zahtjeve u najnovijem i strojno čitljivom obliku. Jedinstvena točka za pristup i jasna pravila o metapodacima takvih informacija trebali bi pridonijeti usklađivanju infrastrukture digitalnih usluga tijela javnog sektora s postojećim i budućim pravilima.
- (20) Trebalo bi uspostaviti portal interoperabilne Europe kao referentnu točku za rješenja, znanje i zajednicu u području interoperabilnosti. Taj bi portal trebalo uspostaviti kao poveznicu na službene izvore, ali trebao bi biti otvoren i za doprinose Zajednice za interoperabilnu Europu.
- (21) Portal interoperabilne Europe trebao bi omogućiti da rješenja koja se temelje na načelima otvorenosti, tehničke neutralnosti i sigurnosti u skladu s EIF-om budu javno dostupna. Budući da otvoreni kod omogućuje da korisnici aktivno procjenjuju i ispituju interoperabilnost i sigurnost rješenja, važno je da se njime podupire provedba rješenja za interoperabilnost. U tom bi kontekstu trebalo promicati upotrebu licencija za softver otvorenog koda kako bi se poboljšala pravna jasnoća i uzajamno priznavanje licencija u državama članicama.
- (22) Unijine javne usluge koje se pružaju ili kojima se upravlja elektronički trenutačno u mnogim slučajevima ovise o pružateljima usluga izvan Unije. U strateškom je interesu Unije osigurati da zadrži i razvije bitne tehnološke sposobnosti kako bi zaštitila svoje jedinstveno digitalno tržište, a posebno kako bi osigurala pružanje usluga, zaštitila ključne mrežne i informacijske sustave te mogla pružati ključne usluge. Mjere potpore interoperabilnoj Europi trebale bi pridonijeti razvoju javnih uprava i njihovu osposobljavanju za uključivanje novih izazova i područja u prekogranične kontekste. Interoperabilnost je uvjet za izbjegavanje tehnološke ovisnosti o odabranoj tehnologiji, tehnički razvoj i poticanje inovacija, što su čimbenici koji bi trebali potaknuti globalnu konkurentnost Unije.
- (23) Potrebno je uspostaviti mehanizam upravljanja kojim bi se olakšala provedba politika Unije, i to na način koji osigurava interoperabilnost. Taj bi mehanizam trebao biti usmjeren na interoperabilnu digitalnu provedbu politika nakon njihova donošenja u obliku pravnih akata i služiti za razvoj rješenja za interoperabilnost na temelju potreba. Trebao bi biti potpora tijelima javnog sektora. Odbor za interoperabilnu Europu trebao

bi Komisiji predlagati projekte za potporu tijelima javnog sektora, a ona bi trebala odlučiti hoće li ih pokrenuti.

- (24) Sve razine javne uprave trebale bi surađivati s inovativnim organizacijama, neovisno o tome je li riječ o poduzećima ili neprofitnim subjektima, u osmišljavanju, razvoju i radu javnih usluga. Potpora suradnji u okviru ekosustava GovTech između tijela javnog sektora i *start-up* poduzeća i inovativnih MSP-ova ili suradnji koja uglavnom uključuje organizacije civilnog društva („CivicTech”) učinkovit je način podupiranja inovacija u javnom sektoru i promicanja uporabe alata za interoperabilnost među partnerima iz privatnog i javnog sektora. Potpora otvorenom ekosustavu GovTech u Uniji, koji spaja javne i privatne aktere preko granica i uključuje različite razine javne uprave, trebala bi omogućiti razvoj inovativnih inicijativa koje su usmjerene na osmišljavanje i provedbu rješenja za interoperabilnost u okviru tog ekosustava.
- (25) Utvrđivanje zajedničkih potreba i prioriteta u inovacijama te usmjeravanje zajedničkog rada u okviru ekosustava GovTech i prekograničnog eksperimentalnog rada omogućilo bi tijelima javnog sektora Unije da dijele informacije o rizicima, stečeno iskustvo i rezultate projekata potpore inovacijama. Pritom će se posebno iskoristiti veliko bogatstvo koje čine *start-up* poduzeća i MSP-ovi u Uniji. Uspješni projekti u okviru ekosustava GovTech i mjere za inovacije u okviru mjera inovacije za interoperabilnu Europu trebali bi pridonijeti proširenju alata i rješenja za interoperabilnost u okviru ekosustava GovTech kako bi se omogućila njihova ponovna uporaba.
- (26) Za mjere potpore za interoperabilnu Europu korisni bi mogli biti sigurni prostori za eksperimentiranje, uz istodobno osiguravanje odgovornih inovacija i integracije odgovarajućih mjera za smanjivanje rizika i zaštitnih mjera. Kako bi se osigurao pravni okvir pogodan za inovacije i otporan na poremećaje i buduće promjene, takve bi projekte trebalo biti moguće pokretati u regulatornim izoliranim okruženjima. Regulatorna izolirana okruženja trebala bi se sastojati od kontroliranih testnih okruženja koja olakšavaju razvoj i testiranje inovativnih rješenja prije integracije tih sustava u mrežne i informacijske sustave javnog sektora. Regulatornim izoliranim okruženjima nastoji se potaknuti interoperabilnost s pomoću inovativnih rješenja uspostavom kontroliranog okruženja za eksperimentiranje i testiranje kako bi se osigurala usklađenost rješenja s ovom Uredbom i drugim relevantnim propisima Unije i država članica, povećala pravna sigurnost za inovatore i nadležna tijela te omogućilo bolje razumijevanje mogućnosti, novih rizika i učinaka novih rješenja. Kako bi se osigurala jedinstvena provedba u cijeloj Uniji i ekonomija razmjera, primjereno je uspostaviti zajednička pravila za provedbu regulatornih izoliranih okruženja. Europski nadzornik za zaštitu podataka može institucijama i tijelima Unije izreći upravnu novčanu kaznu u kontekstu regulatornih izoliranih okruženja u skladu s člankom 58. stavkom 2. točkom (i) Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća.
- (27) Kako bi se u okviru regulatornog izoliranog okruženja razvila određena rješenja za interoperabilnost od javnog interesa, u skladu s člankom 6. stavkom 4. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća te člankom 6. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća potrebno je osigurati pravnu osnovu za uporabu osobnih podataka prikupljenih u druge svrhe. Cilj je Uredbe utvrditi pravnu osnovu za obradu osobnih podataka samo u kontekstu regulatornog izoliranog okruženja. Svaka druga obrada osobnih podataka obuhvaćena područjem primjene ove Uredbe zahtijevala bi posebnu pravnu osnovu.

- (28) Potrebno je promicati dobro razumijevanje pitanja povezanih s interoperabilnošću, posebno među zaposlenicima u javnom sektoru. Stalno osposobljavanje stoga je od ključne važnosti pa bi trebalo poticati suradnju i koordinaciju u tom području. Osim što bi trebalo provoditi osposobljavanje o rješenjima za interoperabilnu Europu, sve bi se inicijative prema potrebi trebale temeljiti na razmjeni iskustava i rješenja te na razmjeni i promicanju najbolje prakse ili biti predmet takvih razmjena.
- (29) Kako bi se uspostavio mehanizam za olakšavanje postupka uzajamnog učenja među tijelima javnog sektora i razmjenju najbolje prakse u provedbi rješenja za interoperabilnu Europu u svim državama članicama, potrebno je utvrditi odredbe o postupku istorazinskog ocjenjivanja. Istorazinska ocjenjivanja mogu dovesti do vrijednih uvida i preporuka za tijelo javnog sektora koje je predmet ocjenjivanja. Posebice bi mogla pridonijeti olakšavanju prijenosa tehnologija, alata, mjera i postupaka među državama članicama koje u njima sudjeluju. Ona su funkcionalan način razmjene najbolje prakse među državama članicama s različitim razinama razvijenosti interoperabilnosti. Kako bi se osiguralo da je postupak istorazinskog ocjenjivanja troškovno učinkovit i da pruža jasne i uvjerljive rezultate te kako bi se ujedno izbjeglo nametanje nepotrebnog opterećenja, Komisija može donijeti smjernice o najboljem načinu uspostave takvih ocjenjivanja na temelju utvrđenih potreba i nakon savjetovanja s Odborom za interoperabilnu Europu.
- (30) Radi općeg usmjeravanja strukturirane suradnje za postizanje interoperabilne Europe u okviru promicanja digitalne međupovezanosti i interoperabilnosti javnih usluga u Uniji te nadzora nad strateškim i provedbenim aktivnostima povezanim s tom suradnjom trebalo bi uspostaviti Odbor za interoperabilnu Europu. Odbor za interoperabilnu Europu svoje bi zadaće trebao obavljati uzimajući u obzir pravila o prekograničnoj interoperabilnosti i već provedena rješenja za postojeće mrežne i informacijske sustave.
- (31) Određena tijela Unije, kao što su Europski odbor za inovacije u području podataka i Odbor za europski prostor za zdravstvene podatke, osnovana su i zadužena za postizanje, među ostalim, poboljšanja interoperabilnosti u određenom području ili na određenoj razini politike. Međutim, nijedno od postojećih tijela nema zadatak baviti se prekograničnom interoperabilnošću mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u Uniji ili upravljanje njima. Odbor za interoperabilnu Europu uspostavljen ovom Uredbom trebao bi podupirati tijela Unije koja rade na politikama, mjerama i rješenjima relevantnima za prekograničnu interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u Uniji ili upravljanje njima, primjerice za semantičku interoperabilnost za potrebe prenosivosti i ponovne uporabe podatkovnih prostora. Radi osiguravanja usklađenosti i sinergija između aktivnosti prekogranične interoperabilnosti i aktivnosti specifičnih za određeni sektor Odbor za interoperabilnu Europu trebao bi surađivati sa svim relevantnim tijelima Unije.
- (32) Unapređenje interoperabilnosti javnog sektora zahtijeva aktivno uključivanje i predanost stručnjaka, korisnika i zainteresirane javnosti u svim državama članicama i na svim razinama upravljanja te uključivanje međunarodnih partnera i privatnog sektora. Kako bi se iskoristila njihova stručnost, vještine i kreativnost, poseban otvoreni forum („Zajednica za interoperabilnu Europu”) trebao bi pomoći u usmjeravanju povratnih informacija, potreba korisnika i operativnih potreba, utvrđivanju područja za daljnji razvoj i određivanju prioriteta za suradnju u području interoperabilnosti u EU-u. Uspostava Zajednice za interoperabilnu Europu trebala bi

poduprijeti koordinaciju i suradnju strateških i operativnih ključnih aktera u području interoperabilnosti.

- (33) Zajednica za interoperabilnu Europu trebala bi biti otvorena za sve zainteresirane strane. Pristup Zajednici za interoperabilnu Europu trebao bi biti što jednostavniji, bez nepotrebnih prepreka i opterećenja. Zajednica za interoperabilnu Europu trebala bi povezati javne i privatne dionike, uključujući građane koji imaju stručno znanje u području prekogranične interoperabilnosti i dolaze iz različitih područja (akademska zajednica, istraživanje i inovacije, obrazovanje, standardizacija i specifikacije, poduzeća i javna uprava na svim razinama).
- (34) Kako bi se osigurala učinkovita provedba pravila utvrđenih ovom Uredbom, potrebno je odrediti nacionalna nadležna tijela odgovorna za njezinu provedbu. U mnogim su državama članicama neki subjekti već zaduženi za razvoj interoperabilnosti. Ti bi subjekti mogli preuzeti ulogu nadležnog tijela u skladu s ovom Uredbom.
- (35) Trebalo bi uspostaviti agendu za interoperabilnu Europu kao glavni instrument Unije za koordinaciju javnih ulaganja u rješenja za interoperabilnost. Ta bi agenda trebala pružiti sveobuhvatan pregled mogućnosti financiranja i obveza financiranja u tom području integriranjem, prema potrebi, povezanih programa Unije. To bi trebalo pridonijeti stvaranju sinergija i koordinaciji financijske potpore povezane s razvojem interoperabilnosti te izbjegavanju udvostručavanja.
- (36) Trebalo bi prikupljati informacije kako bi se ocijenila uspješnost ove Uredbe u odnosu na ciljeve koji se njome nastoje postići i prikupile povratne informacije za evaluaciju ove Uredbe u skladu sa stavkom 22. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³⁷ Stoga bi Komisija trebala provoditi praćenje i evaluaciju ove Uredbe. Evaluacija bi se trebala temeljiti na pet kriterija: učinkovitosti, djelotvornosti, relevantnosti, usklađenosti i europskoj dodanoj vrijednosti. Evaluacija bi trebala pružiti i temelj za procjene učinka mogućih dodatnih mjera. U okviru praćenja trebalo bi integrirati postojeće izvore podataka i postupke praćenja.
- (37) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe provedbene bi ovlasti trebalo dodijeliti Komisiji kako bi se utvrdila pravila i uvjeti za uspostavu i rad regulatornih izoliranih okruženja.
- (38) Budući da cilj ove Uredbe, tj. interoperabilnost u javnim upravama na razini cijele Unije, ne mogu u dostatnoj mjeri ostvariti države članice, nego se zbog svojeg opsega i učinaka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva Ugovora, posebno kad je riječ o jačanju jedinstvenog tržišta.
- (39) Primjenu ove Uredbe trebalo bi odgoditi na tri mjeseca od datuma njezina stupanja na snagu kako bi se državama članicama i institucijama, tijelima i agencijama Unije omogućilo dovoljno vremena da se pripreme za njezinu primjenu. To je vrijeme potrebno za uspostavu Odbora za interoperabilnu Europu i Zajednice za interoperabilnu Europu te za određivanje nacionalnih nadležnih tijela i koordinatora za interoperabilnost.

³⁷ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (40) U skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća³⁸ provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka koji je dostavio mišljenje ...,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje 1. Opće odredbe

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju mjere za promicanje prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga u Uniji ili upravljanje njima utvrđivanjem zajedničkih pravila i okvira za koordinaciju interoperabilnosti u javnom sektoru radi poticanja razvoja interoperabilne transeuropske infrastrukture digitalnih javnih usluga.
2. Ova se Uredba primjenjuje na tijela javnog sektora država članica i institucije, tijela i agencije Unije koji pružaju mrežne ili informacijske sustave, ili upravljaju njima, koji omogućuju elektroničko pružanje javnih usluga ili upravljanje njima.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „prekogranična interoperabilnost” znači sposobnost mrežnih i informacijskih sustava da ih tijela javnog sektora u različitim državama članicama te institucije, tijela i agencije Unije upotrebljavaju u svrhu međusobne interakcije elektroničkom razmjenom podataka;
- (2) „mrežni i informacijski sustav” znači mrežni i informacijski sustav definiran u članku 4. točki 1. Prijedloga direktive Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti u cijeloj Uniji i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 [prijedlog NIS 2];
- (3) „rješenje za interoperabilnost” znači tehnička specifikacija, uključujući normu ili drugo rješenje, uključujući konceptualne okvire, smjernice i aplikacije, koji opisuju pravne, organizacijske, semantičke ili tehničke zahtjeve koje mrežni i informacijski sustav treba ispunjavati kako bi se poboljšala prekogranična interoperabilnost;
- (4) „tijelo javnog sektora” znači tijelo javnog sektora definirano u članku 2. stavku 1. Direktive (EU) 2019/1024;
- (5) „podaci” znači podaci definirani u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) 2022/868 o europskom upravljanju podacima i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podacima)³⁹;
- (6) „strojno čitljiv oblik” znači strojno čitljiv oblik definiran u članku 2. stavku 13. Direktive (EU) 2019/1024;

³⁸ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

³⁹ Uredba (EU) 2022/868 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o europskom upravljanju podacima i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podacima) (SL L 152, 3.6.2022., str. 1.).

- (7) „GovTech” znači tehnološka suradnja aktera iz javnog i privatnog sektora radi potpore digitalnoj transformaciji javnog sektora;
- (8) „norma” znači norma definirana u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰;
- (9) „najviša rukovodeća razina” znači rukovoditelj, rukovodstvo ili koordinacijsko i nadzorno tijelo na najvišoj upravnoj razini, uzimajući u obzir sustave upravljanja na visokoj razini u svim institucijama, tijelima ili agencijama Unije.

Članak 3.

Procjena interoperabilnosti

1. Ako tijelo javnog sektora ili institucija, agencija ili tijelo Unije namjerava uspostaviti novi ili znatno promijeniti postojeći mrežni i informacijski sustav koji omogućuje elektroničko pružanje javnih usluga ili upravljanje njima, provodi procjenu učinaka predviđenog djelovanja na prekograničnu interoperabilnost („procjena interoperabilnosti”) u sljedećim slučajevima:
 - (a) predviđena uspostava ili promjena utječe na jedan ili više mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje prekograničnih usluga u više sektora ili uprava;
 - (b) zbog predviđene uspostave ili promjene vrijednost nabave za mrežne i informacijske sustave koji se upotrebljavaju za pružanje prekograničnih usluga najvjerojatnije će premašiti prag utvrđen u članku 4. Direktive 2014/24/EU;
 - (c) predviđena uspostava ili promjena odnosi se na mrežni i informacijski sustav koji se upotrebljava za pružanje prekograničnih usluga i financira programima Unije.

Predmetno tijelo javnog sektora ili institucija, tijelo ili agencija Unije može provesti procjenu interoperabilnosti i u drugim slučajevima.
2. Procjena interoperabilnosti provodi se prije donošenja obvezujućih odluka o pravnim, organizacijskim, semantičkim ili tehničkim zahtjevima za novi ili promijenjeni mrežni i informacijski sustav. Za skup zahtjeva te više mrežnih i informacijskih sustava može se provesti jedna procjena interoperabilnosti.

Predmetno tijelo javnog sektora ili institucija, tijelo ili agencija Unije objavljuje izvješće o rezultatima procjene interoperabilnosti na svojoj internetskoj stranici.
3. Nacionalna nadležna tijela i koordinatori za interoperabilnost pružaju potrebnu potporu za provedbu procjene interoperabilnosti. Komisija može pružiti tehničke alate za potporu procjeni.
4. Procjena interoperabilnosti sadržava barem:
 - (a) opis predviđene operacije i njezinih učinaka na prekograničnu interoperabilnost jednog ili više predmetnih mrežnih i informacijskih sustava, uključujući procijenjene troškove prilagodbe predmetnih mrežnih i informacijskih sustava;

⁴⁰ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 316, 14.11.2012., str. 12.).

- (b) opis razine usklađenosti predmetnih mrežnih i informacijskih sustava s Europskim okvirom za interoperabilnost i rješenjima za interoperabilnu Europu nakon operacije i opis njezina poboljšanja u odnosu na razinu usklađenosti prije operacije;
 - (c) opis aplikacijskih programskih sučelja koja omogućuju međustrojnu interakciju s podacima koji se smatraju relevantnima za prekograničnu razmjenu s drugim mrežnim i informacijskim sustavima.
5. Predmetno tijelo javnog sektora ili institucija, tijelo ili agencija Unije savjetuje se s primateljima zahvaćenih usluga ili njihovim predstavnicima o predviđenoj operaciji ako ona izravno utječe na njih. Takvo savjetovanje ne dovodi u pitanje zaštitu poslovnih ili javnih interesa ni sigurnost takvih sustava.
6. Odbor za interoperabilnu Europu donosi smjernice o sadržaju procjene interoperabilnosti najkasnije do ... [godinu dana nakon stupanja na snagu ove Uredbe], uključujući praktične kontrolne popise.

Članak 4.

Dijeljenje i ponovna uporaba rješenja za interoperabilnost među tijelima javnog sektora, institucijama, tijelima i agencijama Unije

1. Tijelo javnog sektora ili institucija, tijelo ili agencija Unije svim drugim takvim subjektima koji to zatraže stavlja na raspolaganje rješenja za interoperabilnost kojima se podupiru javne usluge koje to tijelo pruža ili kojima upravlja elektroničkim putem. Podijeljeni sadržaj mora obuhvaćati tehničku dokumentaciju i, ako je primjenjivo, dokumentirani izvorni kod. Ta se obveza dijeljenja ne primjenjuje ni na jedno od sljedećih rješenja za interoperabilnost:
- (a) interoperabilno rješenje za potporu procesima koji nisu obuhvaćeni opsegom javnih zadaća predmetnih tijela javnog sektora ili institucija, tijela ili agencija Unije kako je definirano zakonom ili drugim obvezujućim pravilima ili, ako takva pravila ne postoje, kako je definirano u skladu s uobičajenom upravnom praksom u predmetnoj upravi države članice ili Unije, pod uvjetom da je opseg javnih zadaća transparentan i podložan reviziji;
 - (b) interoperabilno rješenje za koje treće strane imaju prava intelektualnog vlasništva i ne dopuštaju dijeljenje;
 - (c) interoperabilno rješenje kojem je pristup zabranjen ili ograničen zbog:
 - i. osjetljivih informacija povezanih sa zaštitom kritične infrastrukture kako je definirano u članku 2. točki (d) Direktive Vijeća 2008/114/EZ⁴¹;
 - ii. zaštite obrambenih interesa ili javne sigurnosti.
2. Kako bi se omogućilo da subjekt koji ponovno upotrebljava rješenje za interoperabilnost njime samostalno upravlja, subjekt koji dijeli rješenje za interoperabilnost utvrđuje jamstva koja će se subjektu koji ponovno upotrebljava rješenje za interoperabilnost pružiti u smislu suradnje, potpore i održavanja. Prije uvođenja rješenja za interoperabilnost subjekt koji ponovno upotrebljava rješenje za interoperabilnost pruža subjektu koji dijeli rješenje za interoperabilnost procjenu

⁴¹ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

rješenja koja obuhvaća njegovu sposobnost da samostalno upravlja kibernjegovnošću i razvojem rješenja za interoperabilnost koje se ponovno upotrebljava.

3. Obveza iz stavka 1. ovog članka može se ispuniti objavljivanjem relevantnog sadržaja na portalu interoperabilne Europe ili na portalu, u katalogu ili u repozitoriju koji su povezani s portalom interoperabilne Europe. U tom se slučaju stavak 2. ovog članka ne primjenjuje na subjekt koji dijeli rješenje za interoperabilnost. Komisija objavljuje taj sadržaj na portalu interoperabilne Europe na zahtjev subjekta koji dijeli rješenje.
4. Tijelo javnog sektora, institucija, tijelo ili agencija Unije ili treća strana koja upotrebljava rješenje za interoperabilnost može ga prilagoditi svojim potrebama. Ako je rješenje za interoperabilnost objavljeno kako je navedeno u stavku 3., prilagođeno rješenje za interoperabilnost objavljuje se na isti način.
5. Subjekt koji dijeli rješenje za interoperabilnost i subjekt koji ponovno upotrebljava rješenje za interoperabilnost mogu sklopiti sporazum o dijeljenju troškova za budući razvoj rješenja za interoperabilnost.

Poglavlje 2. **Interoperabilna rješenja**

Članak 5.

Opća načela

1. Komisija objavljuje rješenja za interoperabilnu Europu i Europski okvir za interoperabilnost na portalu interoperabilne Europe elektroničkim sredstvima u otvorenim, strojno čitljivim, dostupnim⁴², vidljivim i ponovno upotrebljivim oblicima, ako je primjenjivo, zajedno s pripadajućim metapodacima.
2. Odbor za interoperabilnu Europu nadzire opću usklađenost razvijenih ili preporučenih rješenja za interoperabilnost i prema potrebi predlaže mjere za osiguravanje njihove kompatibilnosti s drugim rješenjima za interoperabilnost koja imaju istu namjenu te istodobno podupire, kad je to relevantno, komplementarnost s novim tehnologijama ili prelazak na njih.

Članak 6.

Europski okvir za interoperabilnost i specijalizirani okviri za interoperabilnost

1. Odbor za interoperabilnu Europu razvija Europski okvir za interoperabilnost (EIF)⁴³ i predlaže Komisiji da ga donese. Komisija može donijeti EIF. Komisija objavljuje EIF u *Službenom listu Europske unije*.
2. EIF pruža model i skup preporuka za pravnu, organizacijsku, semantičku i tehničku interoperabilnost namijenjenih svim subjektima obuhvaćenima područjem primjene ove Uredbe za potrebe njihove međusobne interakcije putem mrežnih i informacijskih sustava. EIF se uzima u obzir u procjeni interoperabilnosti u skladu s člankom 3. stavkom 4. točkom (b) i člankom 3. stavkom 6.

⁴² Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (Tekst značajan za EGP) (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.–115.).

⁴³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski okvir za interoperabilnost – strategija provedbe”, COM/2017/0134 final.

3. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za interoperabilnu Europu može donijeti druge okvire za interoperabilnost („specijalizirani okviri za interoperabilnost”) usmjerene na potrebe određenih sektora ili upravnih razina. Specijalizirani okviri za interoperabilnost temelje se na EIF-u. Odbor za interoperabilnu Europu procjenjuje usklađenost specijaliziranih okvira za interoperabilnost s EIF-om. Komisija objavljuje specijalizirane okvire za interoperabilnost na portalu interoperabilne Europe.
4. Države članice uzimaju u obzir EIF pri izradi nacionalnog okvira za interoperabilnost i drugih relevantnih nacionalnih politika, strategija ili smjernica.

Članak 7.

Rješenja za interoperabilnu Europu

Odbor za interoperabilnu Europu preporučuje rješenja za interoperabilnost namijenjena prekograničnoj interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se u Uniji pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem. Rješenje za interoperabilnost koje je preporučio Odbor za interoperabilnu Europu nosi oznaku „rješenje za interoperabilnu Europu” i objavljuje se na portalu interoperabilne Europe.

Članak 8.

Portal interoperabilne Europe

1. Komisija osigurava portal („portal interoperabilne Europe”) kao jedinstvenu točku za pristup informacijama povezanima s prekograničnom interoperabilnošću mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se u Uniji pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem. Portal je dostupan elektronički i besplatan za korištenje. Portal ima barem sljedeće funkcije:
 - (a) pristup rješenjima za interoperabilnu Europu;
 - (b) pristup drugim rješenjima za interoperabilnost koja nemaju oznaku „rješenje za interoperabilnu Europu” i predviđena su drugim politikama Unije ili ispunjavaju zahtjeve iz stavka 2.;
 - (c) pristup tehničkim specifikacijama IKT-a prihvatljivima za upućivanje u skladu s člankom 13. Uredbe (EU) br. 1025/2012;
 - (d) pristup informacijama o obradi osobnih podataka u kontekstu regulatornih izoliranih okruženja iz članaka 11. i 12. ako su utvrđeni visoki rizici za prava i slobode ispitanika, kako je navedeno u članku 35. stavku 1. Uredbe (EU) 2016/679 i članku 39. Uredbe (EU) 2018/1725, te pristup informacijama o mehanizmima za odgovor radi brzog ublažavanja tih rizika. Objavljene informacije mogu obuhvaćati objavu procjene učinka na zaštitu podataka;
 - (e) poticanje razmjene znanja među članovima Zajednice za interoperabilnu Europu, kako je navedeno u članku 16., npr. pružanjem sustava povratnih informacija koji bi im omogućio da izraze svoja stajališta o mjerama koje predlaže Odbor za interoperabilnu Europu ili da izraze interes za sudjelovanje u aktivnostima povezanima s provedbom ove Uredbe;
 - (f) pristup podacima o praćenju povezanima s interoperabilnošću iz članka 20.;

- (g) mogućnost da građani i organizacije civilnog društva daju povratne informacije o objavljenom sadržaju.
- 2. Odbor za interoperabilnu Europu može predložiti Komisiji da na portalu objavi druga rješenja za interoperabilnost ili da na njih uputi putem portala. Takva rješenja:
 - (a) ne smiju podlijevati pravima trećih strana ni sadržavati osobne podatke ili povjerljive informacije;
 - (b) imaju visoku razinu usklađenosti s rješenjima za interoperabilnu Europu, što se može dokazati objavljivanjem rezultata procjene interoperabilnosti iz članka 3.;
 - (c) uključuju licenciju prema kojoj ih mogu ponovno upotrebljavati barem druga tijela javnog sektora ili institucije, tijela ili agencije Unije ili se izdaju kao otvoreni kod. Licencija za softver otvorenog koda znači licencija prema kojoj nositelj prava jednostranom izjavom dopušta ponovnu uporabu softvera za sve navedene uporabe i koja omogućuje da izvorni kodovi softvera budu dostupni korisnicima;
 - (d) redovito se održavaju pod odgovornošću vlasnika rješenja za interoperabilnost.
- 3. Ako tijelo javnog sektora ili institucija, tijelo ili agencija Unije pruža portal, katalog ili repozitorij sa sličnim funkcijama, poduzima potrebne mjere za osiguravanje interoperabilnosti s portalom interoperabilne Europe. Ako se na njima prikupljaju rješenja otvorenog koda, takvi portali omogućuju uporabu javne licencije Europske unije.
- 4. Komisija može donijeti smjernice o interoperabilnosti za druge portale sa sličnim funkcijama kako je navedeno u stavku 3.

Poglavlje 3.

Mjere potpore za interoperabilnu Europu

Članak 9.

Projekti potpore provedbi politike

- 1. Odbor za interoperabilnu Europu može predložiti Komisiji da uspostavi projekte za pružanje potpore tijelima javnog sektora u digitalnoj provedbi politika Unije za osiguravanje prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem („projekt potpore provedbi politike”).
- 2. U okviru projekta potpore provedbi politike utvrđuju se:
 - (a) postojeća rješenja za interoperabilnu Europu koja se smatraju potrebnima za digitalnu provedbu zahtjeva politike;
 - (b) rješenja za interoperabilnost koja nedostaju, a koja se smatraju potrebnima za digitalnu provedbu zahtjeva politike i koja je potrebno razviti;
 - (c) druge preporučene mjere potpore, kao što su osposobljavanja ili istorazinska ocjenjivanja.
- 3. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za interoperabilnu Europu utvrđuje opseg i vremenski okvir projekta potpore, sektore i upravne razine koje je u njega potrebno uključiti te metode rada koje će se u okviru njega primjenjivati. Ako je Komisija već

provela i objavila procjenu interoperabilnosti u skladu s člankom 3., pri uspostavi projekta potpore uzima se u obzir rezultat te procjene.

4. Kako bi se ojačao projekt potpore provedbi politike, Odbor za interoperabilnu Europu može predložiti uspostavu regulatornog izoliranog okruženja kako je navedeno u članku 11.
5. Ishod projekta potpore provedbi politike te rješenja za interoperabilnost razvijena u okviru projekta javno su dostupni i objavljuju se na portalu interoperabilne Europe.

Članak 10.

Mjere za inovacije

1. Odbor za interoperabilnu Europu može Komisiji predložiti da utvrdi mjere za inovacije kako bi se poduprli razvoj i uvođenje inovativnih rješenja za interoperabilnost u EU-u („mjere za inovacije”).
2. Mjere za inovacije moraju:
 - (a) pridonositi razvoju postojećih ili novih rješenja za interoperabilnu Europu;
 - (b) uključivati aktere ekosustava GovTech.
3. Kako bi se podupro razvoj mjera za inovacije, Odbor za interoperabilnu Europu može predložiti uspostavu regulatornog izoliranog okruženja.
4. Komisija osigurava da rezultati mjera za inovacije budu javno dostupni na portalu interoperabilne Europe.

Članak 11.

Uspostava regulatornih izoliranih okruženja

1. Regulatorna izolirana okruženja pružaju kontrolirano okruženje za razvoj, testiranje i provjeru valjanosti inovativnih rješenja za interoperabilnost kojima se podupire prekogranična interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem u ograničenom razdoblju prije nego što ih se pusti u rad.
2. Regulatornim izoliranim okruženjima upravlja se pod odgovornošću tijela javnog sektora sudionika i, ako izolirano okruženje uključuje obradu osobnih podataka koju provode tijela javnog sektora, pod nadzorom drugih relevantnih nacionalnih tijela ili, ako izolirano okruženje uključuje obradu osobnih podataka koju provode institucije, tijela i agencije Unije, pod odgovornošću Europskog nadzornika za zaštitu podataka.
3. Uspostavom regulatornog izoliranog okruženja kako je utvrđeno u stavku 1. nastoji se pridonijeti sljedećim ciljevima:
 - (a) poticanju inovacija i olakšavanju razvoja i uvođenja inovativnih digitalnih rješenja za interoperabilnost namijenjenih javnim uslugama;
 - (b) olakšavanju prekogranične suradnje između nacionalnih nadležnih tijela i sinergija u pružanju javnih usluga;
 - (c) olakšavanju razvoja otvorenog europskog ekosustava GovTech, uključujući suradnju s malim i srednjim poduzećima te *start-up* poduzećima;

- (d) cilju da tijela bolje razumiju mogućnosti ili prepreke prekograničnoj interoperabilnosti inovativnih rješenja za interoperabilnost, uključujući pravne prepreke;
 - (e) razvoju ili ažuriranju rješenja za interoperabilnu Europu.
4. Uspostava regulatornih izoliranih okruženja pridonosi poboljšanju pravne sigurnosti na temelju suradnje s tijelima uključenima u regulatorno izolirano okruženje radi osiguravanja usklađenosti s ovom Uredbom i prema potrebi s drugim propisima Unije i država članica.
 5. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za interoperabilnu Europu i, ako regulatorno izolirano okruženje uključuje obradu osobnih podataka, s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka na zajednički zahtjev najmanje triju tijela javnog sektora sudionika odobrava uspostavu regulatornog izoliranog okruženja. To savjetovanje nije zamjena za prethodno savjetovanje iz članka 36. Uredbe (EU) 2016/679 i članka 40. Uredbe (EU) 2018/1725. Ako se regulatorno izolirano okruženje uspostavlja za rješenja za interoperabilnost namijenjena pružanju potpore prekograničnoj interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje će elektroničkim putem pružati ili njima upravljati jedna ili više institucija, tijela ili agencija Unije, u konačnici uz sudjelovanje tijela javnog sektora, odobrenje nije potrebno.

Članak 12.

Sudjelovanje u regulatornom izoliranom okruženju

1. Tijela javnog sektora sudionici osiguravaju, u mjeri u kojoj inovativno rješenje za interoperabilnost uključuje obradu osobnih podataka ili je na neki drugi način obuhvaćeno nadzornom nadležnošću drugih nacionalnih tijela koja pružaju ili podupiru pristup podacima, povezanost nacionalnih tijela za zaštitu podataka i tih drugih nacionalnih tijela s radom regulatornog izoliranog okruženja. Tijela javnog sektora koja sudjeluju prema potrebi mogu omogućiti da u regulatornom izoliranom okruženju sudjeluju drugi akteri u okviru ekosustava GovTech, kao što su nacionalne ili europske organizacije za normizaciju, prijavljena tijela, istraživački i eksperimentalni laboratoriji, inovacijski centri i poduzeća koja žela testirati inovativna rješenja za interoperabilnost. Može se predvidjeti i suradnja s trećim zemljama koje uspostavljaju mehanizme za potporu inovativnim rješenjima za interoperabilnost namijenjenima javnom sektoru.
2. Sudjelovanje u regulatornom izoliranom okruženju ograničeno je na razdoblje koje odgovara složenosti i opsegu projekta, koje ni u kojem slučaju nije dulje od dvije godine od uspostave regulatornog izoliranog okruženja. Sudjelovanje se može produljiti za najviše još jednu godinu ako je to potrebno za postizanje svrhe obrade.
3. Sudjelovanje u regulatornom izoliranom okruženju temelji se na posebnom planu koji su razradili sudionici uzimajući u obzir savjete drugih nacionalnih nadležnih tijela ili Europskog nadzornika za zaštitu podataka, ovisno o slučaju. Taj plan mora sadržavati barem sljedeće:
 - (a) opis uključenih sudionika i njihovih uloga, predviđeno inovativno rješenje za interoperabilnost i njegovu namjenu te relevantan postupak razvoja, testiranja i provjere valjanosti;

- (b) konkretna regulatorna pitanja o kojima je riječ i smjernice koje se očekuju od tijela koja nadziru regulatorno izolirano okruženje;
 - (c) konkretne modalitete suradnje između sudionika i nadležnih tijela te svih drugih aktera uključenih u regulatorno izolirano okruženje;
 - (d) mehanizam za upravljanje rizicima i njihovo praćenje namijenjen utvrđivanju, sprečavanju i ublažavanju svih rizika;
 - (e) ključne etape koje sudionici moraju obaviti kako bi se rješenje za interoperabilnost smatralo spremnim za puštanje u rad;
 - (f) zahtjeve za evaluaciju i izvješćivanje te moguće daljnje radnje;
 - (g) ako se obrađuju osobni podaci, informacije o kategorijama osobnih podataka o kojima je riječ, svrsi obrade kojoj su osobni podaci namijenjeni te akterima uključenima u obradu i njihovoj ulozi.
4. Sudjelovanje u regulatornim izoliranim okruženjima ne utječe na nadzorne i korektivne ovlasti tijela koja nadziru izolirano okruženje.
5. Sudionici regulatornog izoliranog okruženja ostaju odgovorni za svaku štetu prouzročenu tijekom njihova sudjelovanja u regulatornom izoliranom okruženju na temelju primjenjivog prava Unije i zakonodavstva država članica o odgovornosti.
6. Osobni podaci mogu se obrađivati u regulatornom izoliranom okruženju u skladu sa sljedećim kumulativnim uvjetima:
- (a) inovativno rješenje za interoperabilnost razvijeno je radi zaštite javnih interesa u području visoke razine učinkovitosti i kvalitete javne uprave i javnih usluga;
 - (b) podaci koji se obrađuju ograničeni su na ono što je nužno kako bi rješenje za interoperabilnost koje se razvija ili testira u izoliranom okruženju bilo funkcionalno, a njegova funkcionalnost ne može se učinkovito postići obradom anonimiziranih, sintetičkih ili drugih neosobnih podataka;
 - (c) postoje učinkoviti mehanizmi praćenja kojima se utvrđuje mogu li se tijekom rada u izoliranom okruženju pojaviti visoki rizici za prava i slobode ispitanika, kako je navedeno u članku 35. stavku 1. Uredbe (EU) 2016/679 i članku 39. Uredbe (EU) 2018/1725, te mehanizam za odgovor radi brzog ublažavanja tih rizika i prema potrebi prekida obrade;
 - (d) svi osobni podaci koji se obrađuju nalaze se u funkcionalno odvojenom, izoliranom i zaštićenom okruženju za obradu podataka pod kontrolom sudionika te im mogu pristupiti samo ovlaštene osobe;
 - (e) druge strane koje nisu sudionici izoliranog okruženja ne smiju prenositi obrađene osobne podatke niti im na drugi način pristupiti niti se takvi podaci smiju prenositi stranama koje nisu sudionici izoliranog okruženja;
 - (f) obrada osobnih podataka ne utječe na primjenu prava ispitanika kako je predviđeno pravom Unije o zaštiti osobnih podataka, posebno člankom 22. Uredbe (EU) 2016/679 i člankom 24. Uredbe (EU) 2018/1725;
 - (g) svi obrađeni osobni podaci zaštićeni su odgovarajućim tehničkim i organizacijskim mjerama i brišu se nakon prestanka sudjelovanja u izoliranom okruženju ili isteka razdoblja zadržavanja osobnih podataka;
 - (h) evidencija o obradi osobnih podataka čuva se tijekom sudjelovanja u izoliranom okruženju i u ograničenom razdoblju nakon njegova prestanka

isključivo i samo onoliko koliko je nužno za potrebe ispunjavanja obveza odgovornosti i dokumentiranja na temelju zakonodavstva Unije ili država članica;

- (i) cjelovit i detaljan opis postupka i obrazloženje osposobljavanja, testiranja i provjere valjanosti rješenja za interoperabilnost čuvaju se zajedno s rezultatima testiranja kao dio tehničke dokumentacije i dostavljaju se Odboru za interoperabilnu Europu;
 - (j) na portalu interoperabilne Europe dostupni su kratak sažetak rješenja za interoperabilnost koje je razvijeno u izoliranom okruženju, njegovi ciljevi i očekivani rezultati.
7. Tijela javnog sektora sudionici podnose Odboru za interoperabilnu Europu i Komisiji periodična izvješća i konačno izvješće o rezultatima postignutima u regulatornim izoliranim okruženjima, uključujući dobru praksu, stečeno iskustvo i preporuke o uspostavi takvih okruženja te, ako je to relevantno, o razvoju ove Uredbe i drugih propisa Unije koji se nadziru u okviru regulatornog izoliranog okruženja. Odbor za interoperabilnu Europu izdaje Komisiji mišljenje o rezultatima postignutima u regulatornom izoliranom okruženju, u kojem prema potrebi utvrđuje mjere potrebne za provedbu novih rješenja za interoperabilnost radi promicanja prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem.
8. Komisija osigurava da su informacije o regulatornim izoliranim okruženjima dostupne na portalu interoperabilne Europe.
9. Komisija je ovlaštena donijeti provedbene akte kako bi utvrdila detaljna pravila i uvjete za uspostavu i rad regulatornih izoliranih okruženja, uključujući kriterije prihvatljivosti i postupak za prijavu za izolirano okruženje, odabir njegovih sudionika, sudjelovanje i prestanak sudjelovanja u njemu te prava i obveze sudionika.
10. Ako regulatorno izolirano okruženje uključuje uporabu umjetne inteligencije, pravila utvrđena člancima 53. i 54. [Prijedloga] uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji) i izmjeni određenih zakonodavnih akata Unije imaju prednost ako postoji neusklađenost s pravilima utvrđenima Uredbom.

Članak 13.

Osposobljavanje

- 1. Komisija uz pomoć Odbora za interoperabilnu Europu osigurava materijal za osposobljavanje za primjenu EIF-a i rješenja za interoperabilnu Europu. Tijela javnog sektora i institucije, tijela i agencije Unije osiguravaju svojem osoblju kojem su povjerene strateške ili operativne zadaće koje utječu na mrežne i informacijske sustave u Uniji odgovarajuće programe osposobljavanja u vezi s pitanjima povezanim s interoperabilnošću.
- 2. Komisija organizira tečajeve za osposobljavanje o pitanjima povezanim s interoperabilnošću na razini Unije kako bi poboljšala suradnju i razmjenu najbolje prakse među osobljem tijela javnog sektora te institucija, tijela i agencija Unije. Ti se tečajevi objavljuju na portalu interoperabilne Europe.

Članak 14.

Istorazinsko ocjenjivanje

1. Uspostavlja se mehanizam za suradnju tijela javnog sektora koji je osmišljen kako bi se tim tijelima pružila potpora u provedbi rješenja za interoperabilnu Europu u njihovim mrežnim i informacijskim sustavima i pomoglo u provedbi procjena interoperabilnosti iz članka 3. („istorazinsko ocjenjivanje”).
2. Istorazinsko ocjenjivanje provode stručnjaci za interoperabilnost iz država članica, osim iz države članice u kojoj se nalazi tijelo javnog sektora koje je predmet ocjenjivanja. Komisija može nakon savjetovanja s Odborom za interoperabilnu Europu donijeti smjernice o metodologiji i sadržaju istorazinskog ocjenjivanja.
3. Sve informacije dobivene u okviru istorazinskog ocjenjivanja upotrebljavaju se isključivo u tu svrhu. Stručnjaci koji sudjeluju u istorazinskom ocjenjivanju ne smiju trećim stranama otkrivati osjetljive ili povjerljive informacije dobivene tijekom tog ocjenjivanja. Predmetna država članica osigurava da se druge države članice i Komisiju bez nepotrebne odgode obavijesti o svakom riziku od sukoba interesa u vezi s imenovanim stručnjacima.
4. Stručnjaci koji provode istorazinsko ocjenjivanje moraju u roku od mjesec dana nakon dovršetka ocjenjivanja izraditi i predstaviti izvješće te ga dostaviti predmetnom tijelu javnog sektora i Odboru za interoperabilnu Europu. Takva se izvješća objavljuju na portalu interoperabilne Europe nakon odobrenja države članice u kojoj se nalazi tijelo javnog sektora koje je predmet ocjenjivanja.

Poglavlje 4.

Upravljanje prekograničnom interoperabilnošću

Članak 15.

Odbor za interoperabilnu Europu

1. Osniva se Odbor za interoperabilnu Europu. Odbor olakšava stratešku suradnju i razmjenu informacija o prekograničnoj interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se u Uniji pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem.
2. Odbor za interoperabilnu Europu sastavljen je od:
 - (a) jednog predstavnika svake države članice;
 - (b) jednog predstavnika kojeg imenuje svaka od sljedećih institucija:
 - i. Komisija;
 - ii. Odbor regija;
 - iii. Europski gospodarski i socijalni odbor.
3. Odborom predsjedava Komisija. Zemlje koje sudjeluju u Europskom gospodarskom prostoru i zemlje kandidatkinje mogu biti pozvane kao promatrači. Osim toga, predsjedatelj nakon savjetovanja s Odborom za interoperabilnu Europu može dodijeliti status promatrača pojedincima i organizacijama. Predsjednik može, na *ad hoc* osnovi, na sudjelovanje pozvati stručnjake specijalizirane za predmet na dnevnom redu. Komisija osigurava tajništvo Odbora za interoperabilnu Europu.

Članovi Odbora za interoperabilnu Europu nastoje odluke donositi konsenzusom. Ako se odluke donose glasanjem, članovi odlučuju običnom većinom glasova članova. Članovi koji su glasali protiv ili su se suzdržali od glasanja imaju pravo zatražiti da se mišljenju, preporuci ili izvješću priloži dokument sa sažetim obrazloženjem njihova stajališta.

4. Odbor za interoperabilnu Europu obavlja sljedeće zadaće:

- (a) podupire provedbu nacionalnih okvira za interoperabilnost i drugih relevantnih nacionalnih politika, strategija ili smjernica;
- (b) donosi smjernice o sadržaju procjene interoperabilnosti iz članka 3. stavka 6.;
- (c) predlaže mjere za poticanje dijeljenja i ponovne uporabe rješenja za interoperabilnost;
- (d) prati opću usklađenost razvijenih ili preporučenih rješenja za interoperabilnost;
- (e) predlaže Komisiji mjere za osiguravanje, prema potrebi, kompatibilnosti rješenja za interoperabilnost s drugim rješenjima za interoperabilnost koja imaju istu namjenu te istodobno podupire, kad je to relevantno, komplementarnost s novim tehnologijama ili prelazak na njih;
- (f) razvija EIF i prema potrebi ga ažurira te ga predlaže Komisiji;
- (g) ocjenjuje usklađenost specijaliziranih okvira za interoperabilnost s EIF-om i odgovara na zahtjev Komisije za savjetovanje o tim okvirima;
- (h) preporučuje rješenja za interoperabilnu Europu;
- (i) predlaže Komisiji da na portalu interoperabilne Europe objavi rješenja za interoperabilnost iz članka 8. stavka 2. ili da omogući upućivanje na njih na tom portalu;
- (j) predlaže Komisiji da uspostavi projekte potpore provedbi politike i mjere za inovacije i druge mjere koje predloži Zajednica za interoperabilnu Europu;
- (k) preispituje izvješća o mjerama za inovacije, uporabi regulatornog izoliranog okruženja i istorazinskim ocjenjivanjima te prema potrebi predlaže daljnje mjere;
- (l) predlaže mjere za poboljšanje sposobnosti tijela javnog sektora za interoperabilnost, kao što su osposobljavanja;
- (m) donosi agendu za interoperabilnu Europu;
- (n) savjetuje Komisiju o praćenju i izvješćivanju o primjeni ove Uredbe;
- (o) predlaže mjere za doprinos aktivnostima u području normizacije u Europi relevantnim organizacijama i tijelima za normizaciju, posebno u okviru postupaka utvrđenih u Uredbi (EU) br. 1025/2012;
- (p) predlaže mjere za suradnju s međunarodnim tijelima koja bi mogla pridonijeti razvoju prekogranične interoperabilnosti, posebno za suradnju s međunarodnim zajednicama u području rješenja otvorenog koda, otvorenih standarda ili specifikacija i drugih platformi bez pravnih učinaka;
- (q) djeluje u koordinaciji s Europskim odborom za inovacije u području podataka iz Uredbe (EU) br. 2022/686 o interoperabilnim rješenjima za zajedničke europske podatkovne prostore te sa svim drugim institucijama, tijelima ili

agencijama Unije koji rade na relevantnim rješenjima za interoperabilnost namijenjenima javnom sektoru;

- (r) redovito obavješćuje koordinate za interoperabilnost i Zajednicu zajednica za interoperabilnu Europu o pitanjima koja se odnose na prekograničnu interoperabilnost mrežnih i informacijskih sustava te djeluje u koordinaciji s njima.
- 5. Odbor za interoperabilnu Europu može uspostaviti radne skupine za ispitivanje određenih točaka povezanih sa zadaćama Odbora. Te radne skupine uključuju članove Zajednice za interoperabilnu Europu.
- 6. Odbor za interoperabilnu Europu donosi svoj poslovnik.

Članak 16.

Zajednica za interoperabilnu Europu

- 1. Uspostavlja se Zajednica za interoperabilnu Europu. Ona pridonosi aktivnostima Odbora za interoperabilnu Europu pružanjem stručnog znanja i savjeta.
- 2. Javni i privatni dionici s boravištem ili registriranim sjedištem u nekoj državi članici mogu se registrirati na portalu interoperabilne Europe kao članovi Zajednice za interoperabilnu Europu.
- 3. Nakon potvrde registracije članski status javno se objavljuje na portalu interoperabilne Europe. Članstvo nije vremenski ograničeno. Međutim, Odbor za interoperabilnu Europu može ga u bilo kojem trenutku opozvati iz razmjernih i opravdanih razloga, posebno ako osoba više ne može pridonositi Zajednici za interoperabilnu Europu ili je zlorabila svoj status člana Zajednice.
- 4. Članovi Zajednice za interoperabilnu Europu mogu se, među ostalim, pozvati da:
 - (a) pridonosu sadržaju portala interoperabilne Europe;
 - (b) sudjeluju u radnim skupinama;
 - (c) sudjeluju u istorazinskim ocjenjivanjima.
- 5. Odbor za interoperabilnu Europu jedanput godišnje organizira skupštinu Zajednice za interoperabilnu Europu, koja se održava na internetu.
- 6. Odbor za interoperabilnu Europu donosi kodeks ponašanja Zajednice za interoperabilnu Europu, koji se objavljuje na portalu interoperabilne Europe.

Članak 17.

Nacionalna nadležna tijela

- 1. Najkasnije do ... [datum početka primjene ove Uredbe] svaka država članica određuje jedno ili više nadležnih tijela odgovornih za primjenu ove Uredbe. Države članice u tu svrhu mogu odrediti postojeće tijelo.
- 2. Nadležno tijelo ima sljedeće zadaće:
 - (a) imenuje člana u Odbor za interoperabilnu Europu;
 - (b) unutar države članice koordinira sva pitanja u vezi s ovom Uredbom;
 - (c) pruža potporu tijelima javnog sektora u državi članici u uspostavi ili prilagodbi njihovih postupaka procjene interoperabilnosti iz članka 3.;

- (d) potiče dijeljenje i ponovnu uporabu rješenja za interoperabilnost putem portala interoperabilne Europe ili drugog relevantnog portala;
 - (e) pridonosi portalu interoperabilne Europe pružanjem znanja specifičnog za zemlju;
 - (f) koordinira i potiče aktivno uključivanje raznih nacionalnih subjekata u Zajednicu za interoperabilnu Europu i njihovo sudjelovanje u projektima potpore provedbi politike kako je navedeno u članku 9. i mjerama za inovacije iz članka 10.;
 - (g) pruža potporu tijelima javnog sektora u državi članici u suradnji s relevantnim tijelima javnog sektora u drugim državama članicama na temama obuhvaćenima ovom Uredbom.
- 3. Države članice osiguravaju da nadležno tijelo ima odgovarajuće kompetencije i resurse za djelotvornu i učinkovitu provedbu zadaća koje su mu dodijeljene.
 - 4. Države članice uspostavljaju potrebne strukture za suradnju među svim nacionalnim tijelima koja su uključena u provedbu ove Uredbe. Te se strukture mogu temeljiti na postojećim mandatima i postupcima na terenu.
 - 5. Svaka država članica bez nepotrebne odgode obavještuje Komisiju o određenom nadležnom tijelu, njegovim zadaćama i svim naknadnim promjenama te obavještuje Komisiju o drugim nacionalnim tijelima uključenima u nadzor politike interoperabilnosti. Svaka država članica javno objavljuje koje je tijelo odredila kao svoje nadležno tijelo. Komisija objavljuje popis tako određenih nadležnih tijela.

Članak 18.

Koordinatori za interoperabilnost u institucijama, tijelima i agencijama Unije

- 1. Sve institucije, tijela i agencije Unije koji osiguravaju mrežne i informacijske sustave, ili upravljaju njima, koji omogućuju pružanje javnih usluga ili upravljanje njima elektroničkim putem određuju koordinatora za interoperabilnost pod nadzorom svoje najviše rukovodeće razine kako bi osigurali doprinos provedbi ove Uredbe.
- 2. Koordinator za interoperabilnost pruža potporu predmetnim odjelima u uspostavi ili prilagodbi njihovih postupaka za provedbu procjene interoperabilnosti.

Poglavlje 5.

Planiranje i praćenje interoperabilne Europe

Članak 19.

Agenda za interoperabilnu Europu

- 1. Odbor za interoperabilnu Europu svake godine nakon organiziranja postupka javnog savjetovanja putem portala interoperabilne Europe, koji među ostalima uključuje članove Zajednice za interoperabilnu Europu, donosi stratešku agendu za planiranje i koordinaciju prioriteta za razvoj prekogranične interoperabilnosti mrežnih i informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za pružanje javnih usluga ili upravljanje javnim uslugama koje se pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem („agenda za interoperabilnu Europu”). U agendi za interoperabilnu Europu uzimaju se u obzir dugoročne strategije Unije za digitalizaciju, postojeći Unijini programi financiranja i provedba politika Unije koja je u tijeku.

2. Agenda za interoperabilnu Europu sadržava:
 - (a) potrebe za razvoj rješenja za interoperabilnost;
 - (b) popis tekućih i planiranih mjera potpore za interoperabilnu Europu;
 - (c) popis predloženih daljnjih aktivnosti povezanih s mjerama za inovacije;
 - (d) utvrđene sinergije s drugim relevantnim programima i inicijativama na razini Unije i na nacionalnoj razini.
3. Agenda za interoperabilnu Europu ne stvara financijske obveze. Komisija agendu nakon donošenja objavljuje na portalu interoperabilne Europe.

Članak 20.

Praćenje i evaluacija

1. Komisija prati napredak u razvoju prekograničnih interoperabilnih javnih usluga koje se u Uniji pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem. Prednost pri praćenju daje se ponovnoj uporabi postojećih međunarodnih, Unijinih i nacionalnih podataka o praćenju te automatiziranom prikupljanju podataka.
2. Kad je riječ o temama od posebnog interesa za provedbu ove Uredbe, Komisija prati:
 - (a) provedbu EIF-a u državama članicama;
 - (b) uvođenje interoperabilnih rješenja u različitim sektorima, u državama članicama i na lokalnoj razini;
 - (c) razvoj rješenja otvorenog koda za javne usluge, inovacije u javnom sektoru i suradnju s akterima ekosustava GovTech u području prekograničnih interoperabilnih javnih usluga koje se u Uniji pružaju ili se njima upravlja elektroničkim putem.
3. Komisija rezultate praćenja objavljuje na portalu interoperabilne Europe. Ako je moguće, ti se rezultati objavljuju u strojno čitljivom obliku.
4. Najkasnije do ... [tri godine nakon datuma početka primjene ove Uredbe] i svake četiri godine nakon toga Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o primjeni ove Uredbe, a ono obuhvaća zaključke evaluacije. U tom se izvješću posebno procjenjuje potreba za uspostavom obveznih rješenja za interoperabilnost.

Poglavlje 6. Završne odredbe

Članak 21.

Troškovi

1. Ovisno o dostupnosti financiranja, općim proračunom Unije pokrivaju se troškovi:
 - (a) razvoja i održavanja portala interoperabilne Europe;
 - (b) razvoja, održavanja i promicanja rješenja za interoperabilnu Europu;
 - (c) mjera potpore za interoperabilnu Europu.
2. Ti se troškovi podmiruju u skladu s primjenjivim odredbama odgovarajućeg temeljnog akta.

Članak 22.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od [tri mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednica
[...]

Za Vijeće
Predsjednik
[...]

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

1.2. Predmetna područja politike

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

1.4. Osnova prijedloga/inicijative

1.4.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

1.4.2. Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

1.4.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

1.4.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

1.4.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

1.5. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

1.6. Predviđeni načini upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINACIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

3.2.2. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

3.2.3. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

3.2.4. Doprinos trećih strana

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju mjera za visoku razinu interoperabilnosti javnog sektora u Uniji (Akt o interoperabilnoj Europi).

1.2. Predmetna područja politike

Transeuropske mreže

Digitalizacija (digitalna transformacija javnih uprava, interoperabilnost u javnom sektoru)

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

☒ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja⁴⁴

☐ produljenje postojećeg djelovanja

☐ spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Osnova prijedloga/inicijative

1.4.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

Uredba će se početi primjenjivati 20 dana nakon objave u Službenom listu.

1.4.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

Razlozi za djelovanje na europskoj razini (*ex ante*):

Evalucije EIF-a i programa ISA² kojima se podupire europska suradnja u području interoperabilnosti te procjena učinka provedena za ovu inicijativu pokazuju da dosadašnji dobrovoljni pristup suradnji u području interoperabilnosti nije ispunio potrebe i politička očekivanja država članica kako je izraženo, na primjer, u ministarskim izjavama iz Tallinna (2017.) i Berlina (2020.) te u preporukama koje je 2021. donijela stručna skupina za interoperabilnost. Kako bi digitalna transformacija europskog javnog sektora bila uspješna, potrebni su stabilniji okvir suradnje i veća sigurnost pri uporabi rješenja za interoperabilnost.

Očekivana dodana vrijednost Unije (*ex post*):

Interoperabilnost ne može postići samo jedan subjekt. Izgradnja okvira za strukturnu suradnju na razini EU-a omogućuje državama članicama i Unijim subjektima da oblikuju inherentno interoperabilne javne usluge i poboljšaju provedbu digitalne politike. Time će se povećati učinkovitost i djelotvornost politika i poduprijeti jedinstveno digitalno tržište.

⁴⁴

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

1.4.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Inicijativa se temelji na evaluacijama EIF-a i programa ISA² kojima se podupire europska suradnja u području interoperabilnosti u kojima je zaključeno da je djelovanje EU-a u području interoperabilnosti korisno, ali koje pokazuju i da bi se učinak mogao znatno poboljšati uspostavom obveznog okvira za suradnju u području interoperabilnosti na razini EU-a.

1.4.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Inicijativa se oslanja na sredstva iz namjenske linije za interoperabilnost u okviru strateškog cilja 5. programa Digitalna Europa i u skladu je s, među ostalim, Mehanizmom za oporavak i otpornost (45 milijardi EUR namijenjenih digitalnoj transformaciji javnog sektora), Instrumentom za tehničku potporu (potpora projektima reforme javnog sektora) i programom Obzor Europa (npr. aktivnosti EIC-a), za koje je i relevantna.

1.4.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

Inicijativa se oslanja na preraspodjelu administrativnih resursa koji su se dosad upotrebljavali za dobrovoljnu suradnju u području interoperabilnosti (EIF, Stručna skupina za interoperabilnost) i financijska sredstva dostupna za interoperabilnost u okviru programa Digitalna Europa.

1.5. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

☐ ograničeno trajanje

- ☐ na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
- ☐ financijski učinak od GGGG do GGGG za odobrena sredstva za preuzete obveze i od GGGG do GGGG za odobrena sredstva za plaćanje

☒ neograničeno trajanje

- provedba s početnim razdobljem od 2023. do 2027.,
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.6. Predviđeni načini upravljanja⁴⁵

☒ Izravno upravljanje koje provodi Komisija

- ☒ putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije
- ☐ putem izvršnih agencija

☐ Podijeljeno upravljanje s državama članicama

☐ Neizravno upravljanje povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

- ☐ trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile
- ☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
- ☐ EIB-u i Europskom investicijskom fondu
- ☐ tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe
- ☐ tijelima javnog prava
- ☐ uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva;
- ☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva
- ☐ osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.
- *Ako je navedeno više načina upravljanja, potrebno je objasniti u odjeljku „Napomene”.*

Napomene

Nema napomena.

⁴⁵

Informacije o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BudgWeb:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Komisija će pratiti napredak u razvoju interoperabilnih transeuropskih digitalnih javnih usluga, pri čemu će prednost dati ponovnoj uporabi postojećih međunarodnih, Unijinih i nacionalnih podataka o praćenju te automatiziranom prikupljanju podataka.

Komisija će posebno pratiti uvođenje rješenja za interoperabilnost u različitim sektorima, u državama članicama i na lokalnoj razini te razvoj rješenja otvorenog koda za javne usluge, inovacije u javnom sektoru i suradnju s akterima ekosustava GovTech u području interoperabilnosti digitalnih javnih usluga.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Mjere predviđene ovom Uredbom provodit će se u okviru izravnog upravljanja, primjenom načina provedbe predviđenih Financijskom uredbom, a to su ponajprije bespovratna sredstva i javna nabava. Izravno upravljanje omogućuje uspostavu sporazumâ o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovorâ s korisnicima i ugovarateljima koji su izravno uključeni u aktivnosti kojima se provode politike Unije. Komisija će osigurati izravno praćenje ishoda djelovanja koja se financiraju. Načini plaćanja financiranih aktivnosti prilagodit će se rizicima koji se odnose na financijske transakcije.

Kako bi se osigurala djelotvornost, učinkovitost i ekonomičnost kontrola Komisije, strategija kontrola usmjerit će se na ravnotežu *ex ante* i *ex post* provjera i usredotočiti na tri ključne faze provedbe bespovratnih sredstava/ugovora u skladu s Financijskom uredbom: odabir prijedloga/ponuda koji odgovaraju političkim ciljevima Uredbe, operativne kontrole, praćenje i *ex ante* kontrole koje obuhvaćaju provedbu projekta, javnu nabavu, pretfinanciranje, međuplaćanja i završna plaćanja, upravljanje jamstvima, provodit će se i *ex post* kontrole na lokacijama korisnika/ugovaratelja na uzorku transakcija.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

Provedba ove Uredbe uključuje uspostavu i rad mehanizma upravljanja u suradnji s državama članicama te dodjelu ugovora o javnoj nabavi i bespovratnih sredstava za određene aktivnosti.

Glavni su rizici sljedeći:

a) rizik od nepotpunog postizanja ciljeva Uredbe zbog nedovoljne uključenosti partnera, prihvaćanja rješenja i/ili kvalitete i/ili kašnjenja u provedbi odabranih projekata ili ugovora;

b) rizik od neučinkovite ili neekonomične upotrebe dodijeljenih sredstava, i za bespovratna sredstva (složenost pravila financiranja) i za javnu nabavu (ograničen broj gospodarskih subjekata s potrebnim specijalističkim znanjem, što dovodi do nedovoljnih mogućnosti za usporedbu cjenovnih ponuda u nekim sektorima);

c) rizik za ugled Komisije ako provedba okvira za suradnju bude spora ili nedovoljna ili ako se otkriju prijevare ili kriminalne aktivnosti.

Komisija je uspostavila unutarnje postupke kojima se nastoje obuhvatiti navedeni rizici. Unutarnji su postupci u potpunosti u skladu s Financijskom uredbom i uključuju mjere za borbu protiv prijevara i razmatranje troškova i koristi. U tom okviru Komisija nastavlja istraživati mogućnosti za poboljšanje upravljanja i povećanje učinkovitosti.

Glavna su obilježja okvira za kontrolu sljedeća:

1) kontrole za osiguravanje uključenosti dionika

Uspostavljene su odgovarajuće prakse upravljanja dionicima kako bi se osiguralo da mehanizam suradnje u području interoperabilnosti uspostavljen ovom Uredbom pravilno funkcionira i da se njegov učinak redovito prati.

2) kontrole prije i tijekom provedbe projekata (u skladu s pravilima kojima se uređuje program Digitalna Europa):

a) u okviru programa Digitalna Europa uspostavljen je primjeren sustav upravljanja projektima usmjeren na doprinose projekata i ugovora ciljevima politike, kojim se osigurava sustavna uključenost svih aktera, uspostavlja redovito izvješćivanje o upravljanju projektom dopunjeno provjerama na terenu na pojedinačnoj osnovi, uključujući izvješća o rizicima za više rukovodstvo, te zadržava primjerena proračunska fleksibilnost;

b) upotrebljavaju se predlošci sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora o uslugama izrađeni u Komisiji. Oni uključuju niz odredbi o kontroli, kao što su potvrde o reviziji, financijska jamstva, revizije na terenu, kao i inspekcije koje provodi OLAF. Pravila kojima se uređuje prihvatljivost troškova pojednostavnjena su, primjerice primjenom jediničnih troškova, jednokratnih iznosa, doprinosa koji nisu povezani s troškovima i drugih mogućnosti iz Financijske uredbe. Time će se smanjiti troškovi kontrola i naglasak staviti na provjere i kontrole u područjima visokog rizika;

c) svi zaposlenici potpisuju kodeks o dobrom ponašanju zaposlenih u upravi. Osoblje uključeno u postupak odabira ili u upravljanje sporazumima o bespovratnim sredstvima/ugovorima (također) potpisuje izjavu o nepostojanju sukoba interesa. Osoblje se redovito osposobljava i koristi se mrežama za razmjenu najbolje prakse;

d) tehnička provedba projekta redovito se provjerava dokumentacijskim pregledima na temelju izvješća ugovaratelja i korisnika o tehničkom napretku; osim toga, predviđeni su sastanci s ugovarateljima/korisnicima te provjere na terenu, ovisno o slučaju.

3) kontrole na kraju projekta:

Ex post revizije provode se na uzorku transakcija radi provjere prihvatljivosti zahtjeva za povrat troškova na licu mjesta. Cilj je tih kontrola spriječiti, otkriti i ispraviti materijalne pogreške povezane sa zakonitošću i pravilnošću financijskih transakcija. Radi postizanja visokog učinka kontrole odabir korisnika nad kojima se provodi revizija predviđa kombinaciju odabira na temelju rizika s nasumičnim uzorkovanjem te obraćanje pozornosti na operativne aspekte kad god je to moguće tijekom revizije na terenu.

- 2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Primjenjuju se pravila o provedbi programa Digitalna Europa.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

Naveći postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

Kad je riječ o aktivnostima u okviru izravnog i neizravnog upravljanja, Komisija poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da su financijski interesi Europske unije zaštićeni primjenom preventivnih mjera protiv prijevara, korupcije i ostalih nezakonitih aktivnosti, učinkovitim provjerama i, ako se otkriju nepravilnosti, osiguravanjem povrata nepropisno isplaćenih iznosa te, prema potrebi, djelotvornim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. ⁴⁶	zemalja EFTA-e ⁴⁷	zemalja kandidatkinja ⁴⁸	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
1	02.06.05.02 Uvođenje/interoperabilnost	dif.	DA	DA	DA	NE

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	nema		DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

⁴⁶ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁴⁷ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁴⁸ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje. Utjecaj Prijedloga na proračun bit će u potpunosti pokriven dodjelom sredstava već predviđenih u programu Digitalna Europa, kako je objašnjeno u nastavku:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	1	Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija
---	----------	---

Glavna uprava: DIGIT			Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Nakon 2027. ⁴⁹		UKUPNO
○ Odobrena sredstva za poslovanje										
02.04.05.02 Program Digitalna Europa: Uvođenje/interoperabilnost ⁵⁰	Obveze	(1a)	23,790	24,131	25,511	28,573	29,162			131,167
	Plaćanja	(2a)	7,137	21,513	24,511	26,292	28,443	23,271		131,167
Proračunska linija	Obveze	(1b)								
	Plaćanja	(2b)								
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ⁵¹										
02.01.30.01 Rashodi za potporu programu Digitalna Europa		(3)	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400			2,000

⁴⁹ Svi iznosi u ovom stupcu (*Nakon 2027.*) okvirni su i ovise o nastavku programâ i raspoloživosti odobrenih sredstava.

⁵⁰ Prema službenoj proračunskoj nomenklaturi.

⁵¹ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

UKUPNA odobrena sredstva za GU DIGIT	Obveze	= 1a + 1b + 3	24,190	24,531	25,911	28,973	29,562			133,167
	Plaćanja	= 2a + 2b + 3	7,537	21,913	24,911	26,692	28,843	23,271		133,167

○ UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Obveze	(4)	23,790	24,131	25,511	28,573	29,162			131,167
	Plaćanja	(5)	7,137	21,513	24,511	26,292	28,443	23,271		131,167
○ UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400			2,000
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	= 4 + 6	24,190	24,531	25,911	28,973	29,562			133,167
	Plaćanja	= 5 + 6	7,537	21,913	24,911	26,692	28,843	23,271		133,167

Ako prijedlog/inicijativa utječe na više naslova za poslovanje, ponovite prethodni odjeljak:

○ UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (svi naslovi za poslovanje)	Obveze	(4)	23,790	24,131	25,511	28,573	29,162			131,167
	Plaćanja	(5)	7,137	21,513	24,511	26,292	28,443	23,271		131,167
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe (svi naslovi za poslovanje)		(6)	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400			2,000
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–6. višegodišnjeg financijskog okvira (referentni iznos)	Obveze	= 4 + 6	24,190	24,531	25,911	28,973	29,562			133,167
	Plaćanja	= 5 + 6	7,537	21,913	24,911	26,692	28,843	23,271		133,167

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	7	„Administrativni rashodi”
---	----------	---------------------------

U ovaj se dio unose „administrativni proračunski podaci”, koji se najprije unose u prilog zakonodavnom financijskom izvještaju (Prilog V. internim pravilima), koji se učitava u sustav DECIDE za potrebe savjetovanja među službama.

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.			UKUPNO
Glavna uprava: DIGIT									
○ Ljudski resursi		2,717	2,717	2,717	2,717	2,717			13,585
○ Ostali administrativni rashodi		0,105	0,105	0,105	0,105	0,105			0,525
UKUPNO GU DIGIT	Odobrena sredstva	2,822	2,822	2,822	2,822	2,822			14,110

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	2,822	2,822	2,822	2,822	2,822			14,110
---	--------------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	--	--	--------

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Nakon 2027.		UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–7. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	27,012	27,353	28,733	31,795	32,384			147,277
	Plaćanja	10,359	24,735	27,733	29,514	31,665	23,271		147,277

3.2.2. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.			UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--	--	--------

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi	2,717	2,717	2,717	2,717	2,717			13,585
Ostali administrativni rashodi	0,105	0,105	0,105	0,105	0,105			0,525
Međuzbroj za NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	2,822	2,822	2,822	2,822	2,822			14,110

Izvan NASLOVA 7.⁵² višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi								
Ostali administrativni rashodi	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400			2,000
Međuzbroj izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400			2,000

UKUPNO	3,222	3,222	3,222	3,222	3,222			16,110
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--	---------------

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

⁵² Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

3.2.2.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.		
O Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
20 01 02 01 (sjedište i predstavništva Komisije)	14	14	14	14	14		
20 01 02 03 (delegacije)							
01 01 01 01 (neizravno istraživanje)							
01 01 01 11 (izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
O Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)⁵³							
20 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)	6	6	6	6	6		
20 02 03 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)							
XX 01 xx yy zz ⁵⁴	– u sjedištima						
	– u delegacijama						
01 01 01 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)							
01 01 01 12 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
UKUPNO	20	20	20	20	20		

XX se odnosi na odgovarajuće područje politike ili glavu proračuna.

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem glavne uprave kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Dužnosnici i privremeno osoblje (službenici za politiku i voditelji programa) provodit će zadaće i aktivnosti na temelju Uredbe, a posebice će provoditi članke od 5. do 19. koji se odnose na: - razvoj kataloga ponovno uporabljivih rješenja za interoperabilnost i portala interoperabilne Europe te upravljanje njima, - redovito preispitivanje i ažuriranje europskih okvira za interoperabilnost, metodologija i alata za procjenu učinka interoperabilnosti, - oblikovanje mehanizama praćenja i provedbe, - upravljanje i potpora okviru za upravljanje (Odbor i zajednice za interoperabilnu Europu), - horizontalne zadaće u području komunikacije, upravljanja dionicima i međuinstitucijskih odnosa,
---------------------------------	---

⁵³ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁵⁴ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

	- pripremu i izradu delegiranih akata u skladu s ovom Uredbom. Potreba za devet dužnosnika razreda AD, dva dužnosnika razreda AST i dva dužnosnika razreda AST-SC pokrit će se osobljem koje trenutačno radi na aktivnostima u području interoperabilnosti u GU-u DIGIT. Ukupno radno opterećenje u okviru aktivnosti u području interoperabilnosti povećat će se osobito kako bi se poduprla uspostava mehanizma strukturirane suradnje i zajednicâ i upravljanje njima te razvoj metodologija i alata za procjene interoperabilnosti. Stoga je potrebno jedno dodatno radno mjesto dužnosnika razreda AD, čime se ukupan broj povećava na 14 radnih mjesta.
Vanjsko osoblje	Ugovorno osoblje (UO) i upućeni nacionalni stručnjaci (UNS) podupiru provedbu Uredbe dopunjavanjem radnih mjesta dužnosnika uglavnom u područjima povezanim s koordinacijom s državama članicama i organizacijom sastanaka, radionica i konferencija Odbora za interoperabilnu Europu, praćenjem projekata kao što je uspostava kataloga ponovno uporabljivih rješenja za interoperabilnost i portala interoperabilne Europe te aktivnostima praćenja. Potreba za dva UO-a i tri UNS-a pokrit će se osobljem koje trenutačno radi na aktivnostima u području interoperabilnosti u GU-u DIGIT. Bit će potreban jedan dodatni UO izvan kvote, što ukupno čini 6 EPRV-a.

3.2.3. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

- ☒ može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

Odobrena sredstva preraspodijelit će se u okviru financijske omotnice dodijeljene aktivnostima u području interoperabilnosti u sklopu programa Digitalna Europa u VFO-u za razdoblje 2021.–2027.

- ☐ zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije, odgovarajuće iznose te instrumente čija se upotreba predlaže.

- ☐ zahtijeva reviziju VFO-a.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

3.2.4. Doprinos trećih strana

U prijedlogu/inicijativi:

- ☒ ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju
- ☐ predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navedi tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- ☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- ☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - ☐ na vlastita sredstva
 - ☐ na ostale prihode
 - navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda ☐

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative					
			Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	
Članak								

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

[...]

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije).

[...]